

ILJIR ĐOCAJ U GRADSKOJ KNJIŽNICI

Autor: NN

Beograd - Gost poslednje književne tribine Kulturnog centra Grad za ovu godinu, večeras od 20 sati, biće kosovski pisac, scenarista i reditelj Iljir Đocaj, jedan od autora u antologiji „Iz Prištine, s ljubavlju“ (Algoritam media, Beograd, 2011). Iljir Đocaj rođen je u Peći. Diplomirao je na Odseku za književnost i na Odseku za dramaturgiju Univerziteta u Prištini. Piše drame, filmske scenarije i priče. Zaposlen je u „Kosovafilmu“. Njegova drama „Podrum“ izvedena je premijerno u Nacionalnom teatru Kosova 2009. U antologiji „Iz Prištine, s ljubavlju“ zastupljen je sa dve priče: „Ništa“ i „Buntovnik“ (prevod Nailje Maljaj Imami). Pored Iljira Đocaja, u razgovoru će učestvovati i Saša Ćirić, književni kritičar i kourednik antologija „Iz Prištine, s ljubavlju“ (savremena poezija, proza i drama kosovskih Albanaca u prevodu na srpski) i „Iz Beograda, s ljubavlju“ (savremena priča autora iz Srbije u prevodu na albanski). Moderatorica je Tijana Spasić.

Antrfile:

Elektronska arhiva MEDIJSKE DOKUMENTACIJE ne može se koristiti (kopirati, replicirati ili pretraživati) u komercijalne svrhe bez posebne dozvole i ugovora sa vlasnikom Arhive - Ebart/Medijska dokumentacija©.

PREDSTAVA KOJA POVEZUJE LJUDE

Autor: T. NJ.

Priča o ličnim istorijama Srba i Albanaca na Kosovu

Predstava "Patriotic hypermarket" u režiji Dina Mustafića, čija je premijera 3. oktobra u Bitef teatru, nastala je iz saradnji srpskih i albanskih glumaca prema zajedničkom dramskom tekstu Milene Bogavac iz Beograda i Jetona Neziraja iz Prištine. Ovaj bilingvalni komad, na srpskom i albanskom jeziku, zasnovan je na ličnim, životnim pričama Srba i Albanaca sa Kosova.

Pozorišni komad predstavlja nastavak projekta "Pogledi: Susret ličnih istorija Srba i Albanaca sa Kosova" koji se realizuje kroz saradnju Multimedija centra iz Prištine i Asocijacije „Kulturanova“ iz Novog Sada. Izložbe intervjuja iz života ljudi sa Kosova predstavljene 2010. godine u Novom Sadu i Prištini imale su za cilj da prikažu razmenu životnih priča anonimnih ljudi, njihove sličnosti i razlike, kako bi se omogućilo bolje razumevanje Srba i Albanaca na Kosovu.

"Možda je došao momenat da umetnost poveže ljude", kaže albanska glumica Ema Andrea koja je rad na ovoj predstavi posvetila sećanju na prijatelja Bekima Fehmija.

"Mi kao glumci treba da damo primer da možemo da radimo zajedno", kaže prištinski glumac Kuštrim Hodža dok beogradska glumica Dubravka Kovijanić misli da je užasno bitno pričati o ovoj temi i da je važno da što veći broj ljudi pogleda predstavu.

Umetničku ekipu čine glumci Dubravka Kovijanić, Milutin Milošević, Slobodan Beštić (Beograd), Kuštrim Hodža (Priština), Ema Andrea (Tirana), Bajruš Mijaku (Skoplje), kompozitor Vlado Pejković (Beograd), koreograf Đerđ Prevezi (Tirana), kostimograf Ivana Jovanović (Beograd).

Antrfile:

ANTOLOGIJE IZ PRIŠTINE I BEOGRADA

Autor: M. S.

Naziv antologija je ironičan jer u ovom trenutku iz Prištine u Beograd, kao ni iz Beograda u Prištinu, ništa ne dolazi s ljubavlju

Antologije „Iz Prištine s ljubavlju“, i druga „Iz Beograda s ljubavlju“ predstavljene su na poetskoj večeri u Centru za kulturnu dekontaminaciju u Beogradu, a cilj projekta je upoznavanje srpskih čitalaca sa savremenom književnošću Kosova, i predstavljanje savremenih srpskih pisaca kosovskoj čitalačkoj publici.

U razgovoru su učestvovali Saša Ilić, pisac iz Beograda, Jeton Neziraj, dramski pisac i direktor Nacionalnog pozorišta iz Prištine, prevodilac i filozof Škeljzen Malići, kritičar Saša Ćirić, a poeziju čitali Arben Idrizi, Avni Rudaku, Tomislav Marković i Miloš Živanović. Pokrovitelj projekta je Evropska mreža za literaturu i knjige Traduki.

Ideju za saradnju, rekao je Saša Ilić, predložena je Jetonu Neziraju kada su se sreli na Sajmu knjiga u Lajpcigu, i tada su se dogovorili da svoju književnost predstave u regionu. Naziv antologija je, kako je rečeno, ironičan jer u ovom trenutku iz Prištine u Beograd, kao ni iz Beograda u Prištinu, ništa ne dolazi s ljubavlju.

– Od 2000. godine srpski jezik ne izučava se na Kosovu, čak ni na fakultetu, a vašu književnost ljudi na Kosovu ne čitaju jer skoro da i nema prevoda sa srpskog na albanski. Imam takođe utisak da postoji i averzija prema vašoj književnosti, rekao je Jeton Neziraj i dodao da je ovo prilika da za bolje upoznavanje.

U izjavi za naš list Neziraj je rekao da kulturna razmena sa Srbijom još uvek nije zaživela, kao i da kulturne tokove usporava i blokira politika.

– Kulturni život na Kosovu nije mnogo razvijen, i naša produkcija nije dovoljna s obzirom na kapacitete koje bi Priština trebalo da ima. Kada je u pitanju razmena sa Srbijom, ona je doskora bila tabuizirana. Ima kontakata između umetnika, ali smatram da oni treba da se intenziviraju. Naše kulturne institucije teško se odlučuju da saraduju sa Srbijom, dok alternativna scena i nevladine organizacije sa tim nemaju problema, rekao je Neziraj.

U antologiju „Iz Beograda s ljubavlju“ uvrštena su dela Nenada Jovanovića, Srđana Tešina, Dane Todorović, Andrije Matića, Slobodana Bubnjevića, Enesa Halilovića...

Antrfile:

KOSOVSKO POZORIŠTE DOVEŠĆEMO U BEOGRAD

Autor: NN

MLADENović O OTKAZIVANJU GOSTOVANJA TEATRA IZ PRIŠTINE

BEOGRAD – Upravnik Ateljea 212 Kokan Mladenović izrazio je žaljenje zbog toga što Nacionalno pozorište Kosova iz Prištine neće učestvovati na festivalu „Mucijevi dani“ koji se od 18. do 24. maja održava u tom beogradskom teatru.

– Atelje 212 je prošle godine osnovao festival čiji je cilj da okupi pozorišne prijatelje iz regiona, i želja nam je bila da u ovoj sezoni, nazvanoj 'nEDŽt Yu', objedinimo pozorišni prostor nekadašnje Jugoslavije, između ostalog, i učešćem pozorišta iz Prištine - rekao je Mladenović. On je dodao da uprkos obostranoj želji - njegovoj i umetničkog direktora Nacionalnog pozorišta Kosova Jetona Neziraja - ansambl Nacionalnog pozorišta Kosova neće biti gost „Mucijevih dana“.

Iako smo imali vrlo sadržajne pregovore i obostranu želju za ovim gostovanjem, nažalost, došlo je do zastoja koji je, verujem, privremen. Politika je napravila dovoljno zla na ovim prostorima i nadam se da ćemo mi koji se bavimo lepšom stranom života uspeti da dovedemo pozorište iz Prištine što pre u Beograd - rekao je Mladenović.

Nacionalno pozorište Kosova iz Prištine pozvano je da gostuje na Festivalu „Mucijevi dani“, posvećenom uspomeni na reditelja Ljubomira Mucija Draškića (1937–2004), gde je trebalo da izvede predstavu „Bračni par Martin“ u režiji Bekima Lumijua, na albanskom jeziku.

Poziv je prvobitno načelno prihvaćen, ali je kasnije odbijen zbog toga što su se, kako je naveo Jeton Neziraj, u saradnju dva teatra umešali „ideološki mešetari“.

U autorskom tekstu koji je objavljen u beogradskom dnevnom listu „Danas“ i na nekoliko internet sajtova, Neziraj je naveo da su protivnici odlaska prištinskog teatra u Beograd poziv Ateljea 212 protumačili kao „zaveru katastrofalnih razmera koja pretili otadžbini“.

Jedan dvosmisleni logo, 'N(EDŽ)T YU', postao je argument i dokaz o subverzivnim namerama varvarsko-slovenskokarpatsko-miloševićevsko-srpskog neprijatelja, koji uz pomoć domaćih izdajnika teži stvaranju neke naredne, nove Jugoslavije“, naveo je Neziraj.

Antrfile:

ČEKAMO KNJIGE SRPSKIH PISACA

Autor: NEDELJKO ZEJAK

BEDŽET BICI, PREDSEDNIK UNIJE IZDAVAČA KOSOVA IZ PRIŠTINE

Želimo da se što pre uklone barijere i da knjige pisaca iz Srbije vidimo na štandovima u Prištini, ali isto tako i albanske u Beogradu, Nišu...

PRIŠTINA - Bedžet Bici, predsednik Unije izdavača Kosova, vlasnik Izdavačke kuće „Elta-BS“ iz Prištine, za „Pravdu“ tvrdi da su u Prištini srpska, a Beogradu albanska knjiga, još strana tela. Knjiga na Kosovu ne uživa naročit status. Knjiga trpi, i kao i sve drugo, zarobljena je prošlošću. Jeste da je knjiga odraz kulture jednog naroda, i da ona neminovno deli sudbinu naroda kome pripada. Otuda se knjiga na Kosovu i našla u vrtlogu u kome se nalazi i narod, još ne uspeva da premosti podele koje su pristune u svim domenima života. Verujte, bar mi izdavači, zaljubljenici knjige, želimo da se što pre uklone barijere, da srpsku knjigu, njene pisce, eminentna imena vidimo na štandovima u Prištini, ali isto tako verujemo da čitalac u Beogradu, mislim Srbiji, očekuje da prevode albanske knjige nađe u Nišu, Novom Sadu i drugim gradovima - kaže Bici.

Ipak, prvo što naš sagovornik očekuje, a kako veli, u tome ga podržava i ostalih stotinak kosovskih izdavača, jeste povećanje broja čitalaca.

Kosovo je pretrpano izdanjima iz Albanije, što je uveliko promenilo čitalačku svest - kaže Bici.

Naš sagovornik ne beži od, uslovno rečeno, odgovornosti za progon srpske knjige s Kosova.

Uveren sam da je vreme progona, ma koje vrste bili, prošlo. Onako iza zatvorenih vrata, telefonom uglavnom, u kontaktu smo sa izdavačima iz Srbije.

Svi želimo isto, da se knjizi vrati mesto koje joj mora pripasti ukoliko ne želimo da Balkan ostane prepoznatljiv po porocima koji nemaju prefiks „čitalac“. Verujem da ćemo za neku godinu prevazići stravičan period u kome smo se nalazili u periodu od 1990. do 2000. godine i delimično se i danas nalazimo. U tom vremenu nije bilo nikakvog mosta ni kontakta između albanskih i srpskih pisaca. I jedni i drugi su protežirali nacionalno, pisali s nacionalističkim predznakom, i to je moralo da dovede do potpune odvojenosti, do progona srpske knjige s Kosova i albanske iz Srbije.

Od 2000. godine, tvrdi Bici, mnogo je više srpskih pisaca čija su dela prevedena na albanski jezik.

Žao mi je što će se tek ovih dana „Hazarski rečnik“ Milorada Pavića, preveden na albanski jezik, naći na rafovima biblioteka i knjižara u Tirani i Prištini. Albanci znaju šta je dobra knjiga - kaže Bici, žaleći takođe što se u Beogradu ne može naći jedan jedini naslov ili knjiga nekog od albanskih pisaca, iako su tri naslova najpoznatijeg albanskog autora Ismailja Kadarea prevedena, i što srpskih izdavača nema na sajmu knjige u Prištini, niti albanskih i kosovskih na Beogradskom ili Novosadskom sajmu, na kojima je u ime Unije učestvovao kao običan zaljubljenik knjige i pisane reči.

On navodi, što je i činjenica, da se naslovi na srpskom jeziku, posebno stručna literatura iz svih oblasti tehničkih nauka, medicine, arhitekture, prava i ekonomije, slobodno prodaju ispred hotela „Grand“ i u brojnim knjižarama, čiji vlasnici, kako veli, nemaju razloga da te knjige kriju ispod štanda kao što je to bio slučaj pre desetak godina.

Antrfile:

Albanija diktira naslove knjiga

Nedostatak moćnih izdavačkih kuća koje bi preuzele ulogu bivše „Rilindije“ iskoristili su izdavači iz Albanije. Oni prvi uspevaju da preuzmu autorska prava i shodno tome diktiraju i naslove koje imamo u bibliotekama i u knjižarama - kaže Bici.

Mladi Albanci ne znaju srpski

Po oceni našeg sagovornika, naslovi na srpskom jeziku polako će nestati sa štandova na Kosovu, jer mladi Albanci ne znaju srpski jezik, a oni stariji knjigu traže preko prijatelja u Srbiji.

Elektronska arhiva MEDIJSKE DOKUMENTACIJE ne može se koristiti (kopirati, replicirati ili pretraživati) u komercijalne svrhe bez posebne dozvole i ugovora sa vlasnikom Arhive - Ebart/Medijska dokumentacija©.

DEBATE O MIROSLAVU KRLEŽI

Autor: M. S.

U Centru za kulturnu dekontaminaciju u Beogradu narednih dana biće održan program „Plenum Krleža – tranzicija umetnosti“, zamišljen tako da putem polemika, predstava i radionica delo poznatog pisca Miroslava Krleže dobije svoju novu kontekstualizaciju. Program je deo dvogodišnjeg projekta „Nove politike solidarnosti u kulturi i proizvodnji znanja“ u kojem saraduju stvaraoci iz Prištine, Tuzle, Zagreba i Beograda.

U Centru za kulturnu dekontaminaciju (Birčaninova 21), u petak u 18 časova zakazano je javno čitanje uvodne sekvence iz drame „Let iznad pozorišta Kosovo / Proglašenje Republike Kosovo“ Jetona Neziraja iz Prištine, a potom će biti priređen razgovor na temu „Krleža, Kosovo, albansko pitanje“.

U subotu od 18 časova publika će čuti odlomak iz predstave po Krležinom tekstu „Izlet u Rusiju“, čiju režiju potpisuje Jovan Ćirilov, a predstava će integralno biti izvedena sledeće godine u saradnji sa Kulturnim centrom Beograda i njihovim Festivalom jednog pisca, koji će biti posvećen Miroslavu Krleži. Posle odlomka, književni kritičar Velimir Visković govori o kulturnom i političkom kontekstu Krležinog „Izleta u Rusiju“, a potom pisac Robert Perišić komentariše Krležin govor na Kongresu književnika u Ljubljani 1952. godine. U nedelju od 18 časova Vladimir Stojsavljević komentariše tekst Stanislava Vinavera „Beograd i gospodin Krleža“, posle čega će biti održan performans „Holly Jolie“ Edine Husanović.

Antrfile:

PLENUM KRLEŽA - TRANZICIJA UMETNOSTI

Autor: NN

Centar za kulturnu dekontaminaciju
Center for Cultural Decontamination

Birčaninova 21, Beograd, Srbija
Tel/fadž: (+381 11) 361-0270, 361-0954
info@czkd.org, www.czkd.org

Nove politike solidarnosti predstavljaju:

Plenum Krleža je projektni prostor koji okuplja stvaraoce pozorišnih produkcija u nastajanju, i u kome se odigravaju performansi niskog inteziteta: čitajuće radionice, predavanja i javna čitanja tekstova nastalih u neposrednom dijalogu s predstavama u nastajanju

Konfrontaciju različitih političkih konteksta i istorijskih perioda zasnivamo na vraćanju Krleže u javni prostor kao privilegovanog sagovornika o problemu autocenzure novih umetničkih produkcija u epohi kada državni aparat ne pretili cenzurom i grubim mešanjem u umetničko stvaralaštvo.

Plenuma Krleža organizuje Centar za kulturnu dekontaminaciju iz Beograda, u saradnji sa Multimedia centrom iz Prištine, Centrom „Grad“ iz Tuzle, i Bacačima sjenki iz Zagreba.

PROGRAM

I Porsalindur/Novorođeno/Nenjborn

- „Let iznad pozorišta Kosovo/Proglašenje Republike Kosovo“ - igranje uvodne sekvence iz drame Nenjborn Jetona Neziraja;
  - Razgovor s autorom, čitanje saopštenja Jetona Neziraja i reakcija javnosti povodom smene Upravnog odbora Narodnog pozorišta u Prištini;
  - Krleža, Kosovo, albansko pitanje (intervjui, video/audio snimci Kosovo/Albanci u Enciklopediji Jugoslavije - razgovor sa Nehatom Islamijem i članovima „kosovske redakcije“;
- Moderatori: Boris Bakal i Jeton Neziraj

12 h

Centar „Grad“ Tuzla predstavlja:

- „Grad u slici“ - foto priča, prezentacija i diskusija: Adis Sadiković i Emin Eminagić;
- Moderator: Borka Pavićević
- „Crni dan“ - ispovesti o 25. maju, danu kada se dogodio masakr u Tuzli;
- Diskusija: Kome se ovaj film obraća?
- Moderator: Nadira Šabanović

18 h

Krleža 1925/1952/2011

- Miroslav Krleža, „Izlet u Rusiju“ (odlomci) - Boris Bakal;
  - Kulturni i politički kontekst Krležinog „Izleta u Rusiju“ - Velimir Visković;
  - Miroslav Krleža: Govor na Kongresu književnika u Ljubljani 1952 - Robert Perišić;
- Moderator: Boris Bakal

Lično i političko - govor u prvom licu i istorijski kontekst

- Sastanak Komisije za kulturu na kongresu SKJ 1986. godine - sa Jovanom Ćirilovim razgovara Branimir Stojanović;

- Bacači sjenki, „Krleža - Parafernalije“ - paralelne hronologije Krležine svakodnevice, od života do smrti, njegovog opusa i svetske istorije u tom razdoblju - Boris Bakal;

- Stanislav Vinaver, „Beograd i g.din Krleža“ - Vladimir Stojsavljević;

- „Holly Jolie“ - performans Edine Husanović;

Moderatori: Boris Bakal i Vladimir Tupanjac

Antrfile:

[Elektronska arhiva MEDIJSKE DOKUMENTACIJE](#) ne može se koristiti (kopirati, replicirati ili pretraživati) u komercijalne svrhe bez posebne dozvole i ugovora sa vlasnikom Arhive - Ebart/Medijska dokumentacija©.

PATRIOTIK HIPERMARKET

Autor: NN

PREDSTAVA O ŽIVOTU SRBA I ALBANACA NA KOSOVU U BITEF TEATRU

Premijerom predstave „Patriotik hipermarket“ o životu Srba i Albanaca na Kosovu, večeras počinje nova sezona u Bitef teatru u Beogradu, najavljeno je na konferenciji za novinare u Beogradu. U režiji Dina Mustafića iz Sarajeva, po tekstu Milene Bogavac iz Beograda i Jetona Neziraja iz Prištine, srpski i albanski glumci će na albanskom i srpskom jeziku pokušati da približe odnose dva naroda, njihove sličnosti i razlike. Pozorišni komad predstavlja nastavak projekta „Pogledi: Susret ličnih istorija Srba i Albanaca sa Kosova“ koji se realizuje kroz saradnju Multimedia centra iz Prištine i Asocijacije Kulturanova iz Novog Sada.

Prema rečima Milene Bogavac, predstava se bazira na emocijama, ispovestima i ličnim stavovima ljudi koji žive na Kosovu i sa kojima je tokom leta 2010. godine razgovarao tim novinara. Ona je kazala da im nisu postavljana pitanja koja se tiču rata, ili krivice obe strane. „I Srbi i Albanci su, kada su govorili o neprijateljima, koristili gotovo isti dijapazon prideva,,“, rekla je Milena Bogavac na konferenciji za novinare održanoj u Bifet art kafeu.

Kako je najavljeno, predstava, u kojoj igraju Dubravka Kovijanić, Milutin Milošević, Slobodan Beštić, Kuštrim Hodža, Ema Andrea i Bajruš Mijaku, u novembru će biti prikazana u Prištini.

Reditelj Dino Mustafić je rekao da predstava na drugačiji način prilazi temi života na Kosovu, ne kroz politiku i ekonomiju, već kroz probleme i osećanja ljudi.

„Predstava nije publicistička ili predstava trenutka. Odnosi srpske i albanske etničke zajednice mogu se preslikati na bilo koje dve etničke zajednice sa prostora bivše Jugoslavije,,“, kazao je Mustafić.

On je dodao da se predstava tematski obračunava sa nacionalizmima, šovinizmima, stereotipima i predrasudama koje su označile „prošlu epohu gluposti“. Predstava će biti dvojezična, na srpskom i albanskom jeziku, što po rečima reditelja predstavlja kuriozitet i novitet na ovim prostorima.

Antrfile:

OTVOR ZA BUDUĆNOST

Autor: I. BURIC

BOGAVAC I NEZIRAJ PIŠU, MUSTAFIĆ REŽIRA DRAMU O KOSOVU U BITEF TEATRU

U Bitef teatru u Beogradu u toku su probe predstave „Patriotski hipermarket“ o životu Srba i Albanaca na Kosovu. Predstavu režira Dino Mustafić prema zajednički napisanom komadu Milene-Minje Bogavac i Jetona Neziraja. Premijera je najavljena za početak sezone, za 3. oktobar. Kao kuriozitet predstave najavljena je njena dvojezičnost, govoriće se na albanskom i srpskom jeziku. Inače, do pisanja komada došlo je zahvaljujući aktivnostima Multimedia centra iz Prištine i asocijacije „Kulturanova“ iz Novog Sada. Oni su leta 2010. intervjuisali albansko i srpsko stanovništvo Kosova, istraživajući njihove uspomene, poglede na svet i razmišljanja o budućnosti. Projekat je nosio naziv „Pogledi: susret ličnih istorija Srba i Albanaca“, a pratile su ga i izložbe fotografija autentične atmosfere života na Kosovu, održane u Prištini i Novom Sadu.

Dok su pisci, Milena-Minja Bogavac i Jeton Neziraj, inače i umetnički direktor Narodnog pozorišta Kosova, bili zaduženi da dramatizuju građu prikupljenu u intervjuima, reditelj Dino Mustafić je bio pozvan da sve to osmisli na scenski način. Mustafić kaže da je u posao ušao veoma emotivno, s velikom odgovornošću prema temi, kao i sa empatijom, jer je svestan da će ono o čemu će predstava da govori biti bolno i važno.

- Predstava „Patriotski hipermarket“ ima elemente suočavanja sa prošlošću, sa zabludama, sa stereotipom, sa raznim oblicima diskriminacije, šovinizma i nacionalizma, sa manipulacijom osećanjima, sa patriotizmom koji je najčešće bio utočište za hulje, što bi rekao Kiš, u proteklim devedesetim godinama – otkriva reditelj iz Sarajeva. Mustafić je naglasio da je svestan i koliko je ovaj projekat važan za budućnost, da li ta dimenzija uopšte postoji, da li postoji otvor ili će pošlost da nas sahrani.

Antrfile:

UUU

Autor: NN

UPRAVA PRIŠTINSKOG POZORIŠTA Iako su se prethodno dogovorili i prihvatili poziv da ovo pozorište učestvuje na Mucijevim danima s predstavom „Bračni par Martin“, posle konsultacija u političkim krugovima Kosova otkazano je gostovanje umetnika iz Prištine.

Antrfile:

Elektronska arhiva MEDIJSKE DOKUMENTACIJE ne može se koristiti (kopirati, replicirati ili pretraživati) u komercijalne svrhe bez posebne dozvole i ugovora sa vlasnikom Arhive - Ebart/Medijska dokumentacija©.

ANTOLOGIJA „IZ BEOGRADA, S LJUBAVLJU“

Autor: NN

Projekat dve antologije, „Iz Prištine, s ljubavlju“ i „Iz Beograda, s ljubavlju“, posle više decenija predstavlja prvi pokušaj međusobnog upoznavanja kosovske i srbijanske književne scene. Izbor iz savremene pesničke, prozne i dramske produkcije autora s Kosova koji pišu na albanskom jeziku preveden je na srpski jezik i objavljen u Beogradu, u ediciji „Ton Be“ izdavačke kuće „Algoritam medija“. Izbor savremene priče autora iz Srbije, rođenih nakon 1970, preveden je na albanski jezik i objavljen u Prištini, u ediciji Spajder“ izdavačke kuće „MM“. Autori zastupljeni u antologiji „Iz Beograda, s ljubavlju“ su: Andrija Matić, Enes Halilović, Ivan Potić, Jelena Đokić...

Antrfile:

[Elektronska arhiva MEDIJSKE DOKUMENTACIJE](#) ne može se koristiti (kopirati, replicirati ili pretraživati) u komercijalne svrhe bez posebne dozvole i ugovora sa vlasnikom Arhive - Ebart/Medijska dokumentacija©.

ILJIR ĐOCAJ U KC „GRAD“

Autor: NN

Gost današnje (20 h) književne tribine u Kulturnom centru „Grad“ biće pisac i scenarista sa Kosova Iljir Đocaj, jedan od autora antologije „Iz Prištine, s ljubavlju“. Posle razgovora biće prikazan kratki film „Denis prorok“ po tekstu i u režiji Iljira Đocaja.

Antrfile:

Elektronska arhiva MEDIJSKE DOKUMENTACIJE ne može se koristiti (kopirati, replicirati ili pretraživati) u komercijalne svrhe bez posebne dozvole i ugovora sa vlasnikom Arhive - Ebart/Medijska dokumentacija©.

„PATRIOTSKI HIPERMARKET“ VEČERAS U BITEF TEATRU

Autor: B. G. T.

Premijera predstave „Patriotski hipermarket“ o životu Srba i Albanaca na Kosovu, prema tekstu Milene Bogavac i Jetona Neziraja, u režiji Dina Mustafića, biće premijerno izvedena večeras u 20 časova na sceni Bitef teatra u Beogradu, čime će ujedno biti otvorena i nova pozorišna sezona pod naslovom „Granice“. Projekat je realizovan u saradnji sa Asocijacijom „Kulturanova“ iz Novog Sada i Multimedija centrom iz Prištine, koje su tokom prethodne godine intervjuisale srpsko i albansko stanovništvo sa Kosova, beležeći njihove ispovesti, razmišljanja, nedoumice...

Reč je o nastavku projekta „Pogledi: Susret ličnih istorija Srba i Albanaca sa Kosova“. Predstava je dvojezična, na srpskom i albanskom jeziku, što je, kao tvrdi Mustafić, svojevrsni kuriozitet. Igraju Ema Andrea, Slobodan Beštić, Kuštrim Hodža, Dubravka Kovjanić, Milutin Milošević i Bajruš Mjaku.

Antrfile:

[Elektronska arhiva MEDIJSKE DOKUMENTACIJE ne može se koristiti \(kopirati, replicirati ili pretraživati\) u komercijalne svrhe bez posebne dozvole i ugovora sa vlasnikom Arhive - Ebart/Medijska dokumentacija©.](#)

O ŽIVOTU SRBA I ALBANACA U „PATRIOTSKOM HIPERMARKETU“

Autor: N. B.

Dino Mustafić režira predstavu u Bitef teatru

U Bitef teatru u toku su probe pozorišnog komada „Patriotski hipermarket“, o životu Srba i Albanaca s Kosova i Metohije, prema zajedničkom scenariju Minje Bogavac iz Beograda i Jetona Neziraja iz Prištine, a u režiji Dina Mustafića, saopštila je Asocijacija „Kulturanova“.

Predstava će biti dvojezična - na srpskom i albanskom jeziku, što po rečima reditelja, predstavlja kuriozitet i novinu na ovim prostorima, a premijera je zakazana za 3. oktobar.

„Ušao sam vrlo emotivno u projekat s velikom odgovornošću spram teme i sa svojevrsnom empatijom, zato što znam koliko je ovo što ćemo mi govoriti bolno i važno, što ima elemente suočavanja s prošlošću, zabludama, stereotipom, raznim oblicima diskriminacije, šovinizma i nacionalizma, s manipulacijom osećanjima i patriotizmom“, izjavio je Mustafić.

Pozorišni komad predstavlja nastavak projekta „Pogledi: Susret ličnih istorija Srba i Albanaca s Kosova“, koji realizuju Multimedia centar iz Prištine i Asocijacija „Kulturanova“ iz Novog Sada. Predstavnici „Kulturanove“ i Multimedia centra intervjuisali su tokom leta prošle godine srpsko i albansko stanovništvo s Kosova, istražujući njihove uspomene, poglede na svet i razmišljanja o budućnosti. Tom prilikom, fotografijama je zabeležena autentična atmosfera života na KiM. Izložbe, predstavljene tokom 2010. u Novom Sadu i Prištini, imale su za cilj da prikažu razmenu životnih priča anonimno intervjuisanih ljudi kako bi se omogućilo bolje razumevanje njihovog života. Na osnovu prikupljenih intervjua, kroz saradnju scenarista Minje Bogavac i Jetona Neziraja, nastao je dvojezični pozorišni komad, u kojem će biti prikazani odnosi između Albanaca i Srba s Kosova, njihove sličnosti i razlike.

Asocijacija „Kulturanova“ je nevladina, neprofitna organizacija osnovana maja 2001. radi popularizacije i afirmacije duha umetnosti i kulture, a posebnu pažnju posvećuje urbanoj kulturi mladih i podizanju svesti o svim relevantnim pitanjima u društvu. Multimedia centar je osnovan 2002. sa ciljem promovisanja i daljeg razvoja vizuelne umetnosti i savremenog teatra na teritoriji Kosova i Metohije.

Antrfile:

PREPISKA IZDAJNIKA

Autor: A. V. MALUŠEV

Predstavljanje dvosmerne antologije savremene kosovske i srpske književnosti

Beograd, Priština - Lanjski sajam knjiga u Lajpcigu bio je mesto susreta kosovskih i srpskih pisaca i pesnika koji je nešto više od godinu dana potom, rezultirao projektom dvosmernih antologija savremene književnosti ovih regiona. U Centru za kulturnu dekontaminaciju, beogradskoj publici predstavljene su dve zbirke „Iz Prištine s ljubavlju“ i „Nga Beogradi, me dashuri“, čiji su idejni tvorci i selektori bili Ljendra Multimedija iz Prištine i BETON iz Beograda, odnosno, Jeton Neziraj, Skelzen Malići, Saša Ćirić i Saša Ilić.

- Kada sam nakon svog nastupa na lajpciškom sajmu uspeo da porazgovaram sa Jetonom i predložim mu saradnju, njegov odgovor bio je veoma jednostavan: „Mislim da je bilo krajnje vreme“. Tako su nastale dve antologije savremene književnosti na srpskom i albanskom jeziku. Albansko izdanje počinje Jetonovom i mojom e-mail prepiskom nazvanom „Prepiska izdajnika“ jer zaista nismo znali kako da započnemo saradnju pa je meni palo na pamet da mu pišem o tome koliko sam ja u stvari i na koji način upoznat sa stvaralaštvom na tom jeziku. Prisećao sam se kako su ljudi iz Centralne Srbije odakle sam, prihvatili izbegle sa Kosova, pao mi je na pamet i drug iz vojske od kojeg sam prvi put i čuo ponešto o književnosti kosovskih Albanaca. Shvatio sam da odavno ne postoji nikakva funkcionalna, živa kulturološka komunikacija - rekao je prilikom promocije Ilić.

Takvo stanje potvrdio je i Neziraj rekavši da je predložena ideja odmah bila prihvaćena iako je on imao samo bazična znanja i to o dramskoj literaturi u Srbiji.

- Dao sam reč da ću to da napravim, a i Saša je, i uspeli smo u tome. To je valjda, neka srpska „besa“. Ne sećam se ko je kumovao antologiji jer se sve dogodilo u živahnim kafanskim susretima, ali nam je drago da su knjige pred nama - kazao je on.

Prema rečima Škelzena Malićija, kulturna scena na Kosovu je fragmentisana te postoje brojne ustanove kulture i kružoci koji bojkotuju jedni druge, zbog čega je i teško napraviti najjasniju selekciju autora. Ipak, Malići smatra da je ovo samo početak saradnje pa ako je neko i izostavljen, ubuduće ima šanse da se to ispravi.

Antrfile:

Vekovni kulturni zev

Prema rečima Saše Ilića, koncept srpske antologije bio je da se predstave mladi, zanimljivi, ali nenagrađivani srpski pisci kako bi se pokazalo da ovde postoji i „drugo“ mišljenje i književnost.

- Uvideo sam da postoji vekovni zev u znanju o kosovskoj kulturi, mi decenijama ne znamo šta se tamo piše i stvara. Verujem da je potpuno isto i sa njihove strane - kazao je Ilić što je potvrdio i Malići rekavši da se srpska književnost odavno ne prevodi na albanski. Tek nedavno, prevedena su dela Vladimira Arsenijevića i Dragana Velikića.

PRIJATELJI ILI VARVARI

Autor: V. STRUGAR

Kokan Mladenović, o „slučaju“ nedolaska Nacionalnog teatra Kosova na „Mucijeve dane“

Pozorišta na ovim prostorima žive pod plaštom plitkoumnih elita

NA Festivalu „Mucijevi dani“, koji se od 18. do 24. maja održava u Ateljeu 212, neće učestvovati predstava „Bračni par Martin“ (u režiji Bekima Lumija), Nacionalnog pozorišta Kosova. Teatar iz Prištine pozvan je u Beograd, ali je upravnik Jeton Neziraj otkazao dolazak „zbog ideoloških mešetara i komplikovane situacije u Prištini“. Neziraj se oglasio i autorskim tekstom u beogradskoj štampi, sa objašnjenjem da su u nazivu ovogodišnje sezone Ateljea 212, „N(EDŽ)T YU“, protivnici dolaska predstave na festival videli „dokaz o subverzivnim namerama varvarsko-slovensko-karpatko-rusko-četničko-miloševićevsko-srpskog neprijatelja, koji uz pomoć domaćih izdajnika teži stvaranju neke naredne nove Jugoslavije“.

Upravnik prištinskog pozorišta dodaje i da je poziv iz Beograda prvobitno prihvaćen upravo iz patriotskih razloga, jer „spominjanje zvaničnog naziva Nacionalno pozorište Kosova, dovoljno objašnjava državnost“.

- Mi smo uvek sloveli za otvorenu pozorišnu kuću, koja ima mnogo prijatelja širom sveta. Povodom Bitefa i ostalih redovnih gostovanja, ovde su svraćali i oni koji nisu hteli da dođu u komunističku Jugoslaviju - uvodi u „priču“ Kokan Mladenović, upravnik Ateljea 212. - Naše pozorište uvek je imalo visoku autonomiju umetničke slobode. Festival „Mucijevi dani“ je festival pozorišnih prijatelja Ateljea 212, potpisanih imenom pozorišta i grada iz koga dolaze. Nismo tu da postavljamo i komentarišemo državne granice nego da umetnički ulepšamo svet u kome živimo.

Na pitanje da li je neuspeli slučaj gostovanja ansambla iz Prištine dovoljan razlog da se do daljnjeg odustane od susreta „pozorišnih prijatelja“ i da li bi ponovljeni poziv mogao da se protumači kao izraz servilnosti, Mladenović kaže:

- Verujem da u Prištini postoji grupa veoma dobrih umetnika koje ćemo uskoro ugostiti na našoj sceni. I oni su sa svoje strane pokazali izuzetnu spremnost i želju da budu na festivalu, bez obzira na posledice. I ja to beskrajno poštujem.

A na konstataciju da i pored „izuzetne spremnosti“, ipak, ne dolaze u Beograd, upravnik Ateljea odgovara:

- Problem je što pozorište na ovim prostorima živi pod plaštom plitkoumnih elita. Koliko sam shvatio, njihov nedolazak je stvar viših instanci, a to su obično političke instance. Pored svega, verujem da ćemo ugostiti pozorište iz Prištine pre narednih „Mucijevih dana“. Kao i da će se dobra volja umetnika interpretirati upravo tako - kao dobra volja.

Antrfile:

KOKAN MLADENOVIĆ IZRAZIO ŽALJENJE

Autor: NN

Beograd - Upravnik Ateljea 212 Kokan Mladenović izrazio je juče žaljenje zbog toga što Nacionalno pozorište Kosova (NPK) iz Prištine neće učestvovati na festivalu „Mucijevi dani“ koji se od 18. do 24. maja održava u tom beogradskom teatru. On je rekao da uprkos obostranoj želji - njegovoj i umetničkog direktora NPK Jetona Neziraja - ansambl iz Prištine neće biti gost „Mucijevih dana“ i da je došlo do zastoja koji je, smatra on, privremen.

- Politika je napravila dovoljno zla na ovim prostorima i nadam se da ćemo mi koji se bavimo lepšom stranom života uspeti da dovedemo pozorište iz Prištine što pre u Beograd, rekao je Mladenović.

Antrfile:

Elektronska arhiva MEDIJSKE DOKUMENTACIJE ne može se koristiti (kopirati, replicirati ili pretraživati) u komercijalne svrhe bez posebne dozvole i ugovora sa vlasnikom Arhive - Ebart/Medijska dokumentacija©.

NARODNO POZORIŠTE KOSOVA OTKAZALO GOSTOVANJE U BEOGRADU

Autor: B. G. T.

Predstava „Bračni par Martin“ u režiji Bekima Ljumija i izvođenju Narodnog pozorišta Kosova iz Prištine i pored zvaničnog poziva beogradskog Ateljea 212 neće gostovati na ovogodišnjim „Mucijevim danima“. Pomenuta predstava trebalo je da bude izvedena u Ateljeu 212 18. maja, ali, kako saznajemo, direktorka Narodnog pozorišta Kosova Burbuće Beriša donela je odluku da predstava ne gostuje u Beogradu, sa obrazloženjem: „da ne može da prihvati da se putuje u Beograd zato što Srbija nije priznala novu realnost na Kosovu“.

Delo „Bračni par Martin“ rađeno prema drami „Čelava pevačica“ Ežena Joneska bilo bi ujedno i prva predstava na albanskom jeziku sa Kosova koja bi posle više od 35 godina bila odigrana u Beogradu. – Izgleda da je tako! Razlozi otkazivanja gostovanja u Ateljeu 212, koliko se u pozorištu moglo čuti, pravdani su bezbednosnim momentima. Velika polemika oko našeg odlaska u Beograd vođena je i u prištinskim medijima. Ljudi su išli čak toliko daleko, da su na stotine i stotine razloga navođeni kao problem, rekao je juče u telefonskom razgovoru za „Politiku“ Jeton Neziraj, umetnički direktor Narodnog pozorišta Kosova.

Neziraj je pre izvesnog vremenarazgovarao u Beogradu sa Kokanom Mladenovićem, upravnikom Ateljea 212.

– Pili smo kafu i pričali o uzajamnom gostovanju. Naš odgovor je bio potvrđan. U razgovorima smo došli i do određivanja datuma gostovanja. I sve je bilo u najboljem redu, dok nije stvar uzdignuta na viši, politički nivo. Budući da je reč o više nego umetničkom gostovanju mi smo hteli da imamo odgovor od Ministarstva kulture Kosova, ali oni zvanično nisu doneli nikakvu odluku, već su iz druge ruke, odnosno kako bi se reklo „na crno“ bili protiv. To su bili i razlozi što je naša uprava Burbuće Beriša otkazala gostovanje.

– Mene su proglasili jugonostalgijem, izdajnikom, kao i reditelja Bekima Ljumija koji je, takođe, želeo da gostujemo u Beogradu. Smatrali smo da je važno da nastupimo u Ateljeu 212. To bi bio dobar povod da započnemo dijalog koji jednoga dana svakako mora i treba da krene. Ovo društvo treba da shvati da trenutak saradnje treba da dođe, a ovo je bila istorijska šansa da započnemo prvi korak – kaže Jeton Neziraj.

Antrfile:

„PATRIOTIC HYPERMARKET“

Autor: TATJANA NJEŽIĆ

TATJANA NJEŽIĆ novinarka

Večeras (20) na sceni Bitef teatra je premijera predstave "Patriotic hypermarket" u režiji Dina Mustafića. Predstava je nastala na osnovu autentičnih iskaza, intervjua koji su rađeni sa Srbima i Albancima na Kosovu, a koji su dramski uobličili Milena Bogavac iz Beograda i Jetona Neziraja iz Prištine. "Patriotic hypermarket" se bavi aktuelnim temama iz perspektive tzv. običnog čoveka, glumačku ekipu čine i srpski i albanski glumci koji replike govore na oba jezika .

Antrfile:

[Elektronska arhiva MEDIJSKE DOKUMENTACIJE ne može se koristiti \(kopirati, replicirati ili pretraživati\) u komercijalne svrhe bez posebne dozvole i ugovora sa vlasnikom Arhive - Ebart/Medijska dokumentacija©.](#)

DVOJEZIČNA "SAMOUSLUGA"

Autor: V. V. S.

PREDSTAVA "Patriotik hipermarket" OTVARA SEZONU BITEF TEATRA

BITEF teatar novu pozorišnu sezonu, pod nazivom "Granice", otvara u ponedjeljak premijerom predstave "Patriotik hipermarket" Milene Bogavac i Jetona Neziraja, u režiji Dina Mustafića.

Prvi naslov u ovoj pozorišnoj godini nastavak je projekta "Pogledi: Susret ličnih istorija Srba i Albanaca sa Kosova", koji se realizuje u saradnji Multimedija centra iz Prištine i Asocijacije "Kulturanova" iz Novog Sada. Te dve kuće, tokom prethodne godine, intervjuisale su srpsko i albansko stanovništvo sa Kosova, interesujući se za njihove uspomene, poglede na svet i budućnost... Na osnovu tog materijala, dramaturzi Milena Bogavac i Jeton Neziraj, uradili su dvojezičnu predstavu u kojoj igraju glumci iz Skoplja, Tirane, Prištine i Beograda.

- Umetnički diskurs je diskurs emocije i istine, u kom ne možete biti politički "korektni" i suvoparni. U njoj se traži saosećanje za žrtve, a gledalac mora da bude hrabar, smeo i otvoren - kaže sarajevski reditelj, čija je još jedna dokumentaristička predstava ("Rođeni u YU") na beogradskom repertoaru.

I dok su beogradski učesnici uglavnom govorili da su u početku imali izvesna preispitivanja, početni strah da ne budu izmanipulisani ili da učestvuju u nečemu što bi se moglo nazvati "antisrpsko", njihove albanske kolege nisu iznosile nikave dileme. Ali je zadovoljstvo zajedničkim radom inspirativno i obostrano:

- Shvatio sam da je njima bila potrebna mnogo veća hrabrost da učestvuju u ovom projektu nego nama. Hoću da im se zahvalim zbog toga - istakao je glumac Slobodan Beštić.

Igraju Ema Andrea, Slobodan Beštić, Kushtrim Hoha, Dubravka Kovjanić, Milutin Milošević i Bajruš Mjaku. Još se ne zna gde će se predstava igrati u Prištini, ali u "Kulturanovi" su sigurni da će to biti u novembru.

Antrfile:

KOSOVO JE STATE OF EDŽIT

Autor: ALEKSANDRA V. MALUŠEV

Dramska spisateljica Milena Bogavac uoči premijere srpsko-albanske predstave „Patriotic Hypermarket“ u Bitef teatru

Beograd - Pozorišni komad „Patriotic Hypermarket“ plod je saradnje srpskih i albanskih glumaca, prema zajedničkom tekstu ovdašnje dramske spisateljice Milene Bogavac i Jetona Neziraja, umetničkog direktora Narodnog pozorišta iz Prištine, čija je premijera u Bitef teatru zakazana za 3. oktobar. Dvojezična predstava - na srpskom i albanskom, u postavci bosansko-hercegovačkog reditelja Dina Mustafića, zasniva se na ličnim životnim pričama Albanaca i Srba sa Kosova. Za naš list, Minja Bogavac govori o tome kako nas obostrani stereotipi (koji su uzgred, gotovo identični) potčinjavaju onima koji u politici trguju stvarima koje ne bi trebalo da su na prodaju.

I Premijera predstave zakazana je u neobično aktuelnom trenutku kada su u pitanju odnosi Srba i Albanaca na Kosovu, a ekipa koja ju je stvarala sačinjena je baš od ovih zaraćenih strana. Kako sa time izlazite na kraj?

- Ova predstava bavi se pojedincima, a pojedinac je uvek žrtva, nikada on nije taj koji odlučuje o ratu. Možemo da imamo o tome ovakve ili onakve stavove, da se svesrdno zalažemo za politiku nenasilja, ali generalno, ako bi sada neko proglasio ratno stanje i time dozvolio stvari koje su inače zabranjene, niko od nas ne bi bio izostavljen, hteo to ili ne. Postojali bismo „mi“ i neminovno bi postojali „oni“. Tada je pojedinac gubitnik, ma kojoj od zaraćenih strana pripadao. Nama nije bilo teško da se okupimo i „pomirimo“ jer nismo Jeton (Neziraj) i ja ratovali niti bilo ko od ekipe. Ustvari, mi smo se sukobljavali u prepiskama, sve što je pisano moglo se tumačiti u bezbroj konteksta koji nisu dobronamerni... dok se nismo upoznali jer nepoznato rađa strah, a ta emocija stvara odvratnost i ta se osobina pripisuje svima. Sve zato što čoveka ne poznajemo.

I „Patriotic hypermarket“ je kao drveno gvožđe. Kako se ljudi „tamo“ odnose prema sopstvenom identitetu?

- Zaista je glavni utisak svih mojih poseta Prištini jedan ogroman hipermarket kakve širom razvijenog kapitalističkog sveta nisam videla. Ili, jedna kafana. Kada govorimo o nezavisnosti Kosova, smatramo da je to pitanje u rukama Albanaca, a nije. Njihov položaj podređen je volji zemalja koje na tom prostoru imaju vojne trupe. Ono što sam ja zapazila hodajući Prištinom je da se engleski čuje koliko i albanski. Srpskog nema, ali često neko prozbori francuski... Svi imaju neka neobična zanimanja: observer, advisor... i svi su tamo došli odnekud i formirali „globalnu kafanu“, night life odlično funkcioniše, niko nije odatle i neverovatno lako stupaju u komunikaciju! Kada se najzad čuje i srpski, svi odahnu i kažu „finaly, peace“. Ja volim to mesto da zovem State of Edžit. Još jedan od argumenata sa kojim Srbi moraju da se pomire je i to da Kosovo nije oteto, već prodato. Srbi su prodavali imanja Albancima i neko bi zaista mogao da se zapita odakle njima novac da to kupe... Suština je u tome da je tu pojedinac jedinica trgovine. Oni koji vode politiku, trguju stvarima koje su neprocenjive. Mi smo u poziciji da nas trgovci i prevaranti vode.

I A šta iskreno očekujete od beogradske publike?

- Verujem da beogradska publika ima uho za sve vrste tematika, kao što znam da će biti onih koji će me napadati, ali nema pitanja koje mogu da potegnem a da ja nemam odgovor. Ono što mi je posebno ohrabrujuće da kažem je to, da je u Beogradu moguće makar pokrenuti pitanje sopstvene krivice za stvari koje se dešavaju. U našem komšiluku to bi bilo... U stvari, ne bi bilo...

Antrfile:

Da se razumemo, Kosovo je Srbija

Glumac Slobodan Beštić istakao je na konferenciji za novinare da je veoma strepio, pristavši da radi na ovoj predstavi.

- Osećao sam se da izdajem Srbiju, Srbe sa Kosova, sebe... Prva stvar koju sam kazao ovim ljudima je: „Da se

razumemo, Kosovo je Srbija i ja ne pristajem na nešto što će degradirati moju zemlju". Jedini način da otopimo led, bilo je da se šalimo na sopstveni račun i tada sam čuo šta Albanci misle o Srbima. Isto što i Srbi o njima, apsolutno. Sve se završilo lapsusom koji otkriva suštinu. Kada je Dino govorio o gostovanjima u inostranstvu, nesvesno sam izgovorio da obavezno moramo i u Prištinu. Tu se prolomio smeh... - kaže Beštić.

Srpsko-albanski glumci i jezik

U bilingvalnoj predstavi albanski glumci govoriće srpski i obratno, tako da, kako ističe direktorka Bitef teatra Jelena Kajgo, gledaoci ubrzo gube ideju o tome ko je tu Srbin, a ko Albanac i to prestaje da bude bitno. U predstavi igraju: Dubravka Kovjanić, Milutin Milošević, Slobodan Beštić, Kushtrim Hodžha (Priština), Ema Andrea (Tirana), Bajrush Mjaku (Skoplje).

[Elektronska arhiva MEDIJSKE DOKUMENTACIJE ne može se koristiti \(kopirati, replicirati ili pretraživati\) u komercijalne svrhe bez posebne dozvole i ugovora sa vlasnikom Arhive - Ebart/Medijska dokumentacija©.](#)

BATALILI SMO POLITIČKU KOREKTNOST ZARAD ISTINE

Autor: NN

U BITEF TEATRU PRIPREMA SE PREDSTAVA „PATRIOTSKI HIPERMARKET“ O ŽIVOTU SRBA I ALBANACA NA KOSOVU

Dramaturg iz Beograda Minja Bogavac izjavila je da se, radeći na tekstu za predstavu „Patriotski hipermarket“, zajedno sa kolegom iz Prištine Jetonom Nezirajem, odrekla političke korektnosti zarad istine.

Minja Bogavac je u intervjuu Tanjugu objasnila da joj je bilo bitno da komad o životu Srba i Albanaca na Kosovu i Metohiji ne bude antisrpski, i da je isto toliko Neziraju bilo važno da ne bude ni antialbanski.

„Mislim da smo se prosto trudili da govorimo istinu. Sreća je da imamo zajednički smisao za humor i da smo se vrlo brzo razumeli i dogovorili da nam nije stalo da napravimo nešto što će biti politički korektno. Batalili smo tu političku korektnost zarad, možda, prave istine“, istakla je ona.

Minja Bogavac je ispričala da je projekat pod nazivom „Pogledi: Susret ličnih istorija Srba i Albanaca“, počeo pre dve godine kao nastavak saradnje novosadske Asocijacije „Kulturanova“, i Multimedia centra iz Prištine. Ona je objasnila da su novinari na Kosmetu intervjuisali po 20 pripadnika srpske i albanske nacionalnosti, koje su sretali, te su se tu našli intelektualci, umetnici, poljoprivrednici.

„Novinari su mi skrenuli pažnju na „fenomen hipermarketa“ na Kosovu - da ljudi tamo, nakon svih dešavanja i sukoba, vide velike hipermarkete i potrošačku kulturu kao mesta svojih susreta i budućnosti. To je kasnije postao naslov i dramaturško-rediteljska okosnica cele ove predstave“, primetila je Minja Bogavac.

Minja Bogavac je kazala da u komadu, pored priča, koje su napisane na osnovu materijala iz intervjuja, postoje i potpuno fantastični delovi, scene koje su vrlo ironične, komične i imaju „montipajtonovski crnohumorni otklon“. Ti segmenti nastali su tokom njenog dopisivanja sa Nezirajem, dok se još nisu dobro poznavali, te su imali određeni otpor prema pisanju o ozbiljnim stvarima. Pošto je do sada saradivala samo sa ljudima koje poznaje, rad sa prištinskim kolegom za nju je bio izazov, naročito ako se ima u vidu da su njihovi pogledi na temu bili potpuno drugačiji.

„Nakon što smo se bolje upoznali i otvorili jedno pred drugim sve predrasude, stereotipe, koje bi se očekivalo da imamo - ja prema njemu kao Albancu, a on prema meni kao Srпкиnji, mislim da smo ušli u neku ozbiljniju fazu odgovornog rada na onome što su fakti, što su ljudske ispovesti i što su ljudske sudbine tamo“, ocenila je ona.

Kada je pozvana da učestvuje u projektu nije mogla da odbije.

„Ljudi iz moje generacije u Beogradu, uglavnom misle da je „Kosovo Srbija“ i „Kosovo je srce Srbije“, ili misle da je Kosovo nešto što je potpuno nebitno i od čega treba dići ruke. Ono što spaja te dve podeljene strane jeste da većinom nikada nisu bili na Kosovu. Ja sam ovaj projekat videla kao jednu vrlo važnu ličnu, umetničku i autorsku mogućnost da vidim šta je zapravo istina o Kosovu“, rekla je Minja Bogavac.

Predstavu režira sarajevski reditelj Dino Mustafić, koji potpisuje i scenografiju i kostim. Za koreografiju je bio zadužen Đerđ Prevazi, kompozitor je Vlada Pejković, a na sceni svira gitarista Damjan Babić.

U internacionalnoj glumačkoj ekipi su Dubravka Kovijanić (Beograd), Bajruš Mjaki (Skoplje), Ema Andrea (Tirana), Kuštrim Hodža (Priština), Milutin Milošević (Beograd) i Slobodan Beštić (Beograd). Premijera je zakazana za 3. oktobar u Bitef teatru.

Antrfile:

Potresne ispovesti

Minja Bogavac je rekla da su ispovesti kosovskih Srba i Albanaca podjednako potresne i da su to prosto ljudske

priče iz kojih se vidi da „malim ljudima, koji nisu ni o čemu odlučivali, nije bilo lako“.

„To možda čini još apsurdniju podjelu na Srbe i Albance. Ovo nisu ispovesti ljudi koji su ratovali, ali na osnovu njih vidite da se promenila svest jednih o drugima i tu nema mnogo optimističkih priča o budućem zajedničkom životu“, istakla je dramaturškinja.

Ona je ipak naglasila da zajednički život Srba i Albanaca na KiM mora da bude moguć, uprkos tome što je sukob između dva naroda veoma star i što je teško doći do istine o Kosovu

Elektronska arhiva MEDIJSKE DOKUMENTACIJE ne može se koristiti (kopirati, replicirati ili pretraživati) u komercijalne svrhe bez posebne dozvole i ugovora sa vlasnikom Arhive - Ebart/Medijska dokumentacija©.

NOVI POZORIŠNI DIJALOG

Autor: PRENETO

CENTAR ZA KULTURNU DEKONTAMINACIJU OKUPLJA TEATARSKE PRODUKCIJE U NASTAJANJU

BEOGRAD - Projekat „Plenum Krleža - Tranzicija umetnosti“, koji će okupiti stvaraocce pozorišnih produkcija u nastajanju, održaće se od 14. do 16. oktobra u Centru za kulturnu dekontaminaciju. Direktorka Centra za kulturnu dekontaminaciju Borka Pavićević rekla je da će „Plenum Krleža“ biti radni prostor za dve takve predstave - „NJuborn“ (Novorođeno) Jetona Neziraja, dramaturga iz Prištine, i „Izlet u Rusiju“ Miroslava Krleže u režiji Jovana Ćirilova. Predstave se svaka na svoj način bave odnosom pozorišta i političkog konteksta u kome nastaju: umetnost u doba osnivanja i rađanja nove države i umetnost u društvu bivšeg socijalizma koje je raskinulo sa tradicijom levice. Pozorišni projekat Neziraja, igranje prve sekvence njegove drame nakon koga će uslediti razgovor publike i autora, biće u petak, 14. oktobra u CZKD, kada će se razgovarati i na teme Krleža i Kosovo, albansko pitanje, Albanci u Enciklopediji Jugoslavije.

- „Plenum Krleža“ je osmišljen u saradnji sa Multimedija centrom iz Prištine, Centrom „Grad“ iz Tuzle i „Bacačima sjenki“ iz Zagreba, kao projektni prostor koji otvara dijalog - kaže Pavićevićeva, dodajući da će projekat pokazati da je moguće da pozorišne produkcije van velikih, zvaničnih institucija, podstaknu nove oblike solidarnosti i isprepletanosti kultura na Balkanu. U subotu, 15. oktobra čitaće se odlomci Krležinog „Izleta u Rusiju“, teksta koji Ćirilov želi da režira. Ag.

Antrfile:

Elektronska arhiva MEDIJSKE DOKUMENTACIJE ne može se koristiti (kopirati, replicirati ili pretraživati) u komercijalne svrhe bez posebne dozvole i ugovora sa vlasnikom Arhive - Ebart/Medijska dokumentacija©.

SRBIJA JE KOSOVO

Autor: IGOR BURIC

POZORIŠNE PREMIJERE

Milena Bogavac i Jeton Neziraj, Patriotik hipermarket, režija i scenografija Dino Mustafić, „Kulturanova“ Novi Sad, „Kendra multimedija“ Priština, Bitef teatar Beograd

Iako je trenutak, nažalost, više nego povoljan, toliko da bi se moglo reći da je ideja o tome jeftino eksploativna, veoma je važno što se jedno pozorište u Srbiji, Bitef teatar, prihvatilo takozvane estetike političkog i napravilo predstavu sa temom Kosova i svih onih priključenja o kojima ovih dana slušamo iz svih mogućih kuhinja, ormara, a iskaču čak i iz frižidera.

Milena Bogavac i Jeton Neziraj, na osnovu intervjua sa ljudima na Kosovu, dakako srpske i albanske nacionalnosti, kreirali su dramu, odnosno postdramu, kako to oni više vole da nazivaju, u kojoj se na fragmentaran način, po slučajevima, govori o svim važnijim pitanjima skorije istorije kad je reč o Kosovu i njegovoj borbi za nezavisnost, a zatim i otcepljenju. Intervjui su nazvani susretom ličnih istorija, a u njima su četrdeset učesnika davali odgovore na pitanja u vezi sa srpskoalbanskim konfliktima, vizijama budućnosti i mogućnostima suživota. Dakako, ti odgovori se na prvom mestu tiču policijske torture i političke klime devedesetih, a zatim i Nato bombardovanja, odnosno događaja, stanja i situacija posle razgraničenja, kako se cela stvar ponekad turobno birokratski naziva. Junaci su, kako je i red, mali, obični ljudi, „bezimeni“, s retkim izuzecima kao što je Faruk Begoli, koji je prozvan samo da posvedoči nemoć i onih malo većih, glasnijih koje su, kao i sve ostale, učitali još veći i moćniji.

Ne, predstava nije lament, ali nije ni pobuna. Sa rediteljem iz Bosne i Hercegovine, Dinom Mustafićem, glumcima iz Beograda, Prištine, Skoplja i Tirane (Ema Andrea, Slobodan Beštić, Kuštrim Hodža, Dubravka Kovjanić, Milutin Milošević, Bajruš Mjaku), multi-kulti timom pisaca, kao da je rađena po jugoslovenskom ključu, a ako izuzmemo humanističke i pacifističke, možda finansijske, bez stvarnih, umetničkih razloga za to. Srećom, bilo je i umetnički valjanih razloga da se glumci postave u likove i Albanaca i Srba, da govore oba jezika, da se u „glupim“ pričama predstave kao „pametne“ bombe, da im glavni rekvizit budu kolica iz supermarketa, da se unisono obuku u frakove i crne haljine kao sav normalan, civilizovan svet, da ironijom i humorom kao najjačim oružjem napadnu predrasude, stereotipe, političke manipulacije... Da još jednom, po ko zna koji put, polje teatra p(r)okažu kao polje slobode, polje u kome se travestiraju očigledno naopako uvrežene vrednosti, polje u kojem gotovo paradoksalno, samo glumeći i saučestvujući bivamo ljudi kakvi bi želeli da budemo, društvo kakvo bi moglo i trebalo da bude. Van njega, sve je, zaista, hipermarket. Interes, interes, interes. Kupovina i prodaja. To najbolje znaju oni koji se trenutno bogate, umesto u zatvorske sedaju u kožne fotelje, sedišta, prestole, čineći sebe većim, dok se sve drugo smanjuje. Ali, to bi već bila tema neke druge predstave.

Ako je politički teatar vrlo lako postaje teatar sa tezom, može se reći da je teza predstave „Patriotik hipermarket“ veoma dobro i hrabro postavljena, u podnaslovu čak i eksplicitno nazvana postdramskim dijalogom Beograda i Prištine, dijalogom koji se mora voditi rečima, osećanjima. Bila ona hladna ili vatrena, bar nisu oružje. Istina, jedan od likova predstave i dalje stoji na merkantilnom stanovištu, pa kaže da će posla još i biti, ali suživota nikad. Drugi, opet trgovački, kaže da je Kosovo najskuplja srpska reč... Poenta je da se sudbinskih stavova pod hitno valja otarasiti. Od toga, u dominantnom korpusu naopako postavljene političke ekonomije, prva je za otpad krilatica „Kosovo je Srbija“, jer je po svemu sudeći upravo obrnuto - „Srbija je Kosovo“. Kako god da okrenemo i s koje god strane to da posmatramo, račun nam neće biti dobar!

SVI GLUMIMO SRBE I ALBANCE

Autor: B. G. TREBJEŠANIN

Predstava „Patriotski hipermarket“ priprema se za oktobar u Bitef teatru

„Patriotski hipermarket“ naziv je predstave koju vredna umetnička ekipa predvođena sarajevskim rediteljem Dinom Mustafićem radi ovih vrelih dana u Bitef teatru. Vrelinu, tvrde autori, dodatno podgreva i vrela tema, jer komad govori o životu Srba i Albanaca sa Kosova prema zajedničkom scenariju dramske autorke Milene Minje Bogavac iz Beograda i Jetona Neziraja iz Prištine.

Predstava „Patriotski hipermarket“, zapravo je nastavak projekta „Pogledi: Susreti ličnih istorija Srba i Albanaca sa Kosova“ koju realizuje Multimedija centar iz Prištine i asocijacija „Kulturanova“ iz Novog Sada.

O čemu se zapravo radi proverili smo juče. Šest glumaca u „užarenom“ prostoru na galeriji Bitef teatra gde ni klima uređaji ne pomažu svakodnevno ima naporene probe pod budnim Mustafićevim okom. Tako će, saznajemo, raditi sve do 1. avgusta kada prave pauzu do septembra. Premijera se očekuje 3. oktobra u Bitef teatru. Sledi premijera u Prištini, i kako očekuju autori mnogobrojna gostovanja. Glumački tim čine Ema Andrea iz Tirane, Kuštrim Hodža iz Prištine, Bajruš Mjaki iz Skoplja, kao i naši glumci: Dubravka Kovijanić, Milutin Milošević i Slobodan Beštić.

U prvom fazi je grupa mladih novinara iz Beograda i Prištine intervjuisala po 20 Srba i Albanaca sa Kosova, koji su birani principom slučajnih susreta. Postavljena su im, saznajemo, zajednička pitanja vezana za detinjstvo, mladost, školu, kako su lično doživeli rat... do projekcija budućnosti. Sa novinarima su išli i fotografi koji su u sledećoj fazi priredili izložbu sa fotografijama ispitanika. Usledio je rad na tekstu Milene Bogavac i Jetona Neziraja.

– Mislim da je pozorište obavezno i dužno da se bavi stvarnošću, da utiče na nju, da je reflektuje, da razmatra teme koje se nalaze svuda okolo. Zato i naša predstava „Patriotski hipermarket“ pripada formi dokumentarnog teatra koji je danas sve više zastupljen i čini se dragocen. Jeton Neziraj i ja smo imali zadatak da na osnovu ponuđenih intervjuova i ispovesti napišemo dramski tekst. Naš proces rada je trajao sedam-osam meseci, uz povremene sastanke na relaciji Beograd i Priština, uz kontakte preko skajpa, mejlova, dramaturgiju prepisivanja i dopisivanja. Držali smo se tih intervjuova i ispovesti i pokušavali da u odnosu na te priče napravimo dramske ekspozicije. Negde smo, ipak, ubacili i svoje lične priče, iskustva. Čini mi se da smo u početku imali ledolomačke scene, mojtijatonovske humorne epizode... Tek kada smo sa tim završili, kada smo prevazišli sve predrasude, ja kao Srkinja prema Neziraju kao Albancu i obrnuto, prešli smo zaista na ozbiljne teme – kaže Milena Bogavac.

U međuvremenu rad dramskih autora igrom slučaja pratio je i podržavao Dino Mustafić tako da je izbor reditelja bio logičan red stvari.

– Uvek je zanimljivo raditi sa piscima u toku kreiranja teksta. Došli smo do predloška za predstavu, a onda su još mnoge scene urađene i napisane tokom proba, što je meni uvek dodatno zanimljivo. Bez obzira što se predstava „Patriotski hipermarket“ bavi pogledima i životima Srba i Albanaca na Kosovu, ona je svakako paradigmatička za balkanske odnose. Ona je u tom smislu kuriozitet jer se igra i na srpskom i albanskom jeziku. Ono što je dodatno zanimljivo jeste da Albanci ne igraju Albanice, ni Srbi Srbe, već svi igramo sve. Pojedine scene se naizmenično igraju na srpskom i albanskom jeziku, i to je dalo novu dimenziju celom projektu. S druge strane, mislim da se predstava izdiže iznad onoga što je politička svakodnevnica. Da ne kažem politička trivijalnost i da sasvim sigurno ima važan univerzalni kontekst, a to je da kada svedete te priče sa velikih globalnih makrotema ili kada ih prebacite iz diskursa ličnih karata, saobraćajnih i registarskih tablica... i počnete da govorite o tome kako ljudi žive egzistencijalno, šta te ljude muči, onda shvatite da je nužno uz politički dijalog što više otvarati novi umetnički diskurs, koji će se baviti ljudima koji su najviše zapostavljeni i zanemareni po pitanju ove velike teme – kaže Mustafić.

Glumica Ema Andrea iz Tirane prvi put radi u Beogradu. Pozorišnu akademiju je završila u Tirani gde

sada radi kao profesor scenskog pokreta, a usavršavala se u Italiji, Bugarskoj i Danskoj.

– Gostovala sam već u Beogradu na Bitefu pre šest godina. Radimo ozbiljnu predstavu. Utisci su izuzetno dobri. Dobro je što sam ovde. Cenim beogradski pozorišni krug. Bila sam iznenađena konceptom predstave i mislim da će komunicirati sa publikom. Ima simbolike, poetike, dokumentarnosti i emocija – kaže Ema Andrea.

U Bitef teatru smo zatekli i glumca Kuštrima Hodžu iz Prištine koji kaže: „Zaista je dobro što radimo ovu predstavu. Sa velikim uzbuđenjem sam prihvatio poziv Dina Mustafića da radimo projekat ove vrste. Dopala mi se ideja i poruka predstave jer nije politički obojeno, kaže Kuštrima Hodža.

Antrfile:

[Elektronska arhiva MEDIJSKE DOKUMENTACIJE ne može se koristiti \(kopirati, replicirati ili pretraživati\) u komercijalne svrhe bez posebne dozvole i ugovora sa vlasnikom Arhive - Ebart/Medijska dokumentacija©.](#)

SVETO SRPSKO TLO SA PEČATOM REPUBLIKA E KOSOVĚS

Autor: ALEKSANDRA ĆUK

Novinarka Danasa u prijateljskoj poseti Prištini

Aleksandra Ćuk

Da li je Priština najružniji glavni grad - pitao je stranac autora reportaže koji je svoja razmišljanja o tome i šire opisao u tekstu objavljenom u magazinu Kosovo 2.0. Redakcija tog časopisa i portala koji izlazi na albanskom, engleskom i srpskom bila je i prvo odredište grupe novinara iz Beograda prema agendi Fondacije Hartefakt koja posredstvom projekta Reconnection radi na tome da oživi veze između ljudi ovde i tamo, na političkom i kulturnom polju.

Ova poseta, bila je fokusirana na kulturu. Za nekog ko se prvi put zadesio u Prištini to je u startu značilo da problema s bezbednošću neće biti, što je dobro, ali i da neće biti u prilici da upozna tamne džepove grada, koji ga takođe čine onim što jeste. Prelazak preko granice je ipak bio iskustvo po sebi posebno za nekog ko dosad nije bio u „srcu“ Srbije, a uspešnim potiskivanjem, nije ni hteo da se opterećuje takvim fatalističkim tvrdnjama... U svakom slučaju na Marderima je vladala „tuga kao takva“. Pešice preko blata od jedne do druge kućice, a sa strane bodljikava žica. U kosovskoj kućici službeno lice pozdravlja s osmehom i pita nešto ljubazno pokazujući pesnicom na moj pasoš... Jasno je, ne pretili, jer se dobroćudno smeška, ali ne razumem albanski pa uzvraćam „smajlijem“ kao dileja, a pomalo i držeći se uputstava od kuće - „da pazim“. Tri koraka dalje, shvatim da je lice u uniformi, u stvari neverbalno pitalo želim li možda da mi lupi pečat u pasoš. Hoću, što neću... Vratim se i ljubazno mu ponudim dokumenta. Lupi, prijatelju. Brzo. Neće da boli...

Sećanje na detinjstvo iz osamdesetih

I tako sam stupila na sveto srpsko tlo s pečatom Republika e Kosovës.

Pažljivo proučavajući ga, setim se da su osamdesetih baš te dve reči, zloslutno odjekivale u dramatičnim tv prilozima dnevnika u kojima su „loše momke“, „prevaspitali“ „dobri“, to jest „naša“ policija... Kao dete, tada, ništa nisam mogla da ukapiram (ni sad se nije mnogo promenilo glede politike) tek uglavnom onomad sam uspeła jedino prestravljeno da upitam roditelje hoće li biti rata. Umirili su me brižno - Neće, ma kakvi...

Tri decenije kasnije, s grupom kolega u Beki „tadžiju“ trpim neprijatnu tišinu posle neuspelog pokušaja da započnemo konverzaciju s majstorom na „našem“ srpskom jeziku. Vozimo se čuteći ili na nervnoj bazi smeđuljimo kao pubertetlije i tako sve do hotela Parlament u centru Prištine. U njegovoj neposrednoj blizini gigantska džamija čiji korpulentni profil zaklanja plato s spomenikom Bori i Ramizu, retkom, ako ne i jedinom preostalom amblemu nekadašnjeg zajedničkog kulturnog prostora i zemlje...

Ministar kulture iz sveta kontrakture

Tih jugonostalgijnih opterećenja, ministar kulture, sporta i omladine Kosova i nekadašnji član hip-hop benda Ritam ulice Memli Krasnići nema. On u neformalnom razgovoru s novinarima kaže da su pozne osamdesete za njega vreme kada je već sve počelo polako da se raspada. Poglavalje YU leksikona s albanskim predznakom tipa Zana Nimani, Bekim Fehmiu ili čuvenim hitom „roka mandolina“ Bijelog Dugmeta nisu značajan deo njegove memorije. Ti ljudi, kako kaže, postigli su uspeh u Beogradu, ne na Kosovu. Krasnići ima 31 godinu i prija mu što je ministar u tim godinama. Podseća da su najmlađa zemlja s najmlađom vladom, što u kontekstu populacije znači da više od 50 odsto ima manje od 28 godina. To je veliki plus, smatra on, i ne samo što je logično da većina reprezentuje vladu, nego i zbog toga što mladi nisu opterećeni političkim teretom iz prošlosti. On čak nije ni najmlađi u državnoj administraciji, kaže u šali. Njegov prijatelj, ministar poljoprivrede, mlađi je od njega nekoliko meseci kao i ministarka za evropske integracije. O tome kako sebe doživljava na političkoj mejnstrim liniji s obzirom na to da ipak dolazi iz sveta kontra kulture kaže: „Za mnoge je to što sam postao političar bilo veliko iznenađenje budući da su me oduvek identifikovali s mojim

pesmama - angažovanim i u socijalnom i u političkom smislu. Većina ih je bila u duhu čuvenog hita Boba Marlija Get up Stand up - i to protiv svih političara".

Upitan da li je baš sve političare kritikovao budući da i sam pripada partiji, samouvereno ističe: "Apsolutno sve. Nisam morao da pominjem njihova imena, dovoljno je bilo da kritikujem njihove principe". Kaže i da je dok je imao bend, pokušavao da jezikom muzike prenese ideje i poruke, koje bi promenile način na koji se tada vodila politika. "Ali, nije bilo značajnih pomaka", kaže. Sada, međutim, veruje da menja stvari i prilično je siguran u to. On dodaje da insistira na što većoj autonomiji u kulturi koja po njegovom mišljenju ne bi smela da bude poprište političkih potkusurivanja i uticaja. Što više prostora i odgovornosti za profesionalce, u najkraćem bi glasilo koncept kojim rukovodi nadležnim ministarstvom. Kaže i da ga statusno mesto u politici nije promenilo. Normalno šeta ulicama, nema obezbeđenje, gura se s ostalim svetom po klubovima i barovima. Iz nekadašnjeg sveta kontrakulture, zapamtio je princip, kojeg se drži i sada na poziciji - princip direktne komunikacije.

Utisci o kulturnoj sceni Prištine, daju se sagledati i kroz manifestacije koje nisu tako česte kao u Beogradu, što ima i svojih dobrih strana. Kako se moglo čuti među kulturnim delatnicima tamo, cilj je da se organizuju utemeljeni i kvalitetni festivali, a ne stvaranje mnoštva nedovoljno promišljenih smotri. U trenutku naše posete sve je bilo u znaku Skena Up festivala, odlično dizajniranog, koji se održava deveti put po redu a bavi se filmom i pozorištem. Fokus je na studentskom filmu, a među učesnicima je i grupa visokoškolaca s Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu. U takmičarskom delu programa, međutim, prikazivanje filma studenta režije iz Srbije, beogradska Akademija nije odobrila, a kako se priča, u objašnjenju je, između ostalog, izgovoreno i da se ovoj instituciji ne dopada da se studenti iz Srbije slikaju ispod UČK zastave. Mladi reditelj Nikola Ljuca, koji se na festivalu predstavio filmom Narednik, ocenjuje taj potez FDU besmislenim, a čudi ga i stepen neobaveštenosti, budući da su prošle godine na istom festivalu prikazana dva filma u produkciji tog fakulteta. S direktorom Skena Up-a Arbenom Žarkuom, Ljuca se upoznao u Nemačkoj kada su obojica na tamošnjem festivalu bili nominovani za nagradu. Tada je od njega više saznao o Skan up-u i odlučio da baš na ovoj manifestaciji predstavi diplomski film u takmičarskom programu. U Prištini mu je, kako priča, uvek jako zanimljivo zato što je to grad kontrasta urbanističkog haosa a kao posledica toga vizuelno veoma agresivan...

Otpor kriminalnom režimu

- Mnogo sam putovao i ne sećam se da sam video haotičniji grad - kaže. On dodaje da smatra važnim što osim mejnstrim kulture, Priština ima i veoma živu alternativnu scenu. Energija, optimizam, nada kojih se mi odavde s nostalgijom sećamo iz perioda protesta '96, sada su nešto na čemu se vozi prištinska omladina.

Upitan šta misli čemu kontrira alternativna scena u Prištini, Nikola Ljuca ističe: „Pre svega kriminalnom režimu, za koji svi znamo na koji način je došao do pozicija. Okej, oni su neki nosioci revolucije i tu su, ali stepen korupcije i nemogućnosti za kvalitetnijim životom mlade ljude ovde ozbiljno nervira. Drže se po strani, ali ipak uspevaju da nešto urade. Mnogo njih se školovalo po inostranstvu, saraduju sa drugim zemljama, koriste trenutak dostupnosti evropskih i američkih fondova koji su ovde na izvolte i koriste ih na pametan način“.

Antrfile:

Pozdrav za
Čedu Jovanovića

Pored svetlijih momenata u Prištini, njenih srdačnih ljudi koje smo sretali uglavnom na sastancima, po nevladinim organizacijama, kulturnim institucijama, medijima i biranim kafanama, primećuje se i niz sličnosti u odnosu na sliku društva ovde u ovom momentu. Nezaposlenost, siromaštvo, korupcija, saobraćajni kaos i udvorištvo Zapadu, doduše, značajno organizovanije nego kod nas, do toga da čak, kao i mi, i oni imaju Madži... Odskaču ulični prodavci cigareta i mobilnih telefona u glavnoj pešačkoj zoni, koji su kod nas iskorenjeni, dok su tamo i dalje normalna pojava, kao i snažna vera u bolje sutra.

U svemu tome, čini se, vide negde i Srbiju. Po izlasku iz restorana, stariji i izuzetno ljubazan konobar kaže na srpskom začinjenim onim simpatičnim albanskim akcentom - I obavezno mi pozdravi Čedu Jovanovića...

VISOKI NAPON

Autor: IVAN JOVANOVIĆ

Prištinska kulturna scena

Kako je stvarno tamo "dole", kako se živi, koji kulturni modeli dominiraju, šta se gleda i sluša u Prištini, lično se uverio Ivan Jovanović

Pola šest ujutro. Sitna, ledena kiša sipila je kao da mi je iznad glave pokvarena tuš baterija. Sjajan početak jutra. Polako smo se okupljali na Slaviji. Kao kada dođeš u novo odeljenje u srednjoj školi: svi se gledaju i trude da ostave što bolji utisak. Novinari. I ja sam jedan od njih. Samo sam previše mator da bih se sećao srednje škole. Previše sam mator da bih uopšte mislio o bezbrižnim danima školovanja.

Kombi je krenuo, gužva koja uništava ono malo pršljenova koji su i dalje u dobrom stanju. Dugogodišnje sedenje na neudobnim stolicama i buljenje u monitore sumnjivog kvaliteta dali su rezultat. Samo ne onaj koji sam očekivao. Ekipe Hartefakt fonda koja organizuje "Reconnection" program susreta umetnika, novinara i NGO poslenika iz Srbije i sa Kosova daje nam uputstva kako da se ponašamo u Prištini. Akcenat je na tome da skoro svi savršeno govore engleski. Opet prolazimo preko spiska ljudi i organizacija s kojima ćemo imati informativne sastanke. Ovo "sastanke" i "informativne" podsetilo me je na stare, dobre udbaške odlaske u inostranstvo. Pardon, ovo nije inostranstvo. Jedino sam ja "strani plaćenik" kako me nekoliko mojih poznanika prozvalo zbog puta u Prištinu. Neki su me pitali da li posećujemo i srpske enklave. U šali sam im rekao da samo idem u zvaničnu posetu Vijetkongu. Savezničke gubitnike ovog sukoba, "naše" u enklavama, posetiću drugi put. Tada nisam ni sanjao da će oni posetiti mene u Prištini, i to u prilično bizarnim okolnostima. Ali o tome kasnije.

Put do Merdara, onaj deo kada se siđe sa autoputa za Niš i napusti se epski Koridor 10, izgleda gore nego Vijetnam 1974. Rupa, pa još jedna rupa, pa još tri rupe, pa se brojanje rupa pretvori u sizifovsko gubljenje vremena. Padao je sitan i dosadan sneg. Koleginica pored mene raspitivala se kako je u Prištini? Ni ona ni ja nikada nismo bili tamo. Beketovska situacija.

Sa drugim kolegama ušao sam u kreativnu raspravu o južnokorejskoj autoindustriji i kako i kada se menja ulje u „kiji" i „hjudaiju". Malo smo otkrivali atmosferu, pa su i drugi odlučili da progovore. Pošto se igrom slučaja bavim i pozorištem, ljupke organizatorke iz Hartefakta zapodenule su priču o predstavama, ne znajući da kada mi se spomene srpsko pozorište dobijem želju da postanem terorista. Vrlo brzo sam upao u zapaljivi govor, a vođe puta su, zbog svoje i bezbednosti ostalih putnika, procenile da je bolje pustiti me da se malo ohladim. I sam sam isto mislio.

Ubrzo smo stigli do policijskog kontejnera. Policajci koji nisu graničari nego samo kontrolišu dokumenta, a granica je na pedeset metara odatle. Standardna rutinska kontrola koju je prošao svako ko je ikada tokom poslednjih dvadeset godina bilo gde putovao, sem starih, dobrih "kalašnjikova" koje su nosili policajci. To je ukazivalo na to da linija razgraničenja nije baš turistički koridor. Prešli smo je peške i došli do "granice". Granična policija, oprema za očitavanje pasoša, carina i sve drugo.

Hm, bilo je čudno. Ušli smo u udobne i luksuzne taksije pod inspirativnim imenom "Baki" i krenuli ka Prištini. Ako je put sa srpske strane ličio na vijetnamski, onda je ovaj ličio na površinu Meseca. Razdaljina od četrdeset kilometara prelazi se između sat i sat i po vremena. Teško je napraviti paralelu s tim. Nekako smo uspeali da stignemo pored saobraćajne gužve epohalnih razmera. Kolege su i dalje bile uplašene, što od nadobudnosti kolega do sebe, što od okruženja. A okruženje je apokaliptično. Kombinacija levantske kasabe i staljinističke verzije korbizijeovskog koncepta "spavaonice". Automobili, ipak, najviše fasciniraju. Beskonačne kolone automobila. Oni samo dolaze i dolaze, a ulice u proseku imaju pola trake. Prvi sudar. Kamion uleće u traku srebrnom "golfov dvojci" koji pokušava da skrene. Kreće prepirka. Ništa ne razumem, ali mi je bilo dovoljno da

shvatim kako sam na poznatom terenu.

Došli smo u hotel. Pokušavam da se istuširam i da napunim mobilni telefon. Ne radi ni utičnica ni topla voda, a imam veoma malo vremena do prvog sastanka. Mislim da nešto nije u redu, ali ubrzo saznajem da je cela Priština podeljena u A, B i C grupu za restrikcije struje. A svetlo u hotelskoj sobi imam zahvaljujući jednom od najvažnijih kosovskih kulturnodruštvenocivilizacijskih spomenika koji se nalazi na skoro svakom uglu - agregatu za struju. Izlazeći iz hotela prisetio sam se Nove godine 1992. na 1993. Nije bilo struje u novobeogradskom soliteru u kojem sam živeo. Sećam se pogleda na prozore s kojih se odbijala svetlost sveća. Kamerna atmosfera očaja. Ali bio sam srećan. Iz vizuelne reminiscencije na detinjstvo trgnula me je hladnoća na nogama. Bio sam blatnjav skoro do kolena, iako je svuda asfalt. Pogledao sam oko sebe. Rupe na kanalizacionim šahtovima bez poklopaca podsetila su me na 1995. kada sam, idući u gimnaziju, zamalo upao u jedan otvoren šaht. Narod je tada znao da ceni kanalizacioni bakar, toliko da je znao kad da ga ukrade. Izgleda da će ovo biti put u reminiscenciju. Samo mi je još to trebalo. Ionako sam doputovao prilično depresivan. Ali Priština, na prvi pogled, ne izgleda kao mesto koje leči depresiju. Štaviše. Prvi ručak. Hrana je fenomenalna - tursko / srpsko / bošnjačko / istočnjačka, ali ovom prilikom ćemo je nazvati samo albanskom. Ulaze deca koja prodaju cigarete u kartonskim kutijama. Jedna, druga, treća, četvrta. Toliko mi ih je žao da bih propuštao. Idemo na prvi sastanak. Opet gomile automobila. Ovo nigde nisam video. I drugi sudar, ali detalji nisu bitni. I dalje smo svi pomalo uplašeni, ali već u restoranu situacija se promenila pošto je kelneru bilo lakše da govori srpski nego da natuca engleski. Prva predrasuda da nas Albanci čekaju na drvetu s nožem među zubima pada u vodu. Na prvi sastanak vodi nas Dren Malići.

Ne znam za čoveka, ali znam za incident koji se desio 2008. u tadašnjoj galeriji "Kontekst" sadašnjem "Parobrodu", kada je prekinuto otvaranje izložbe "Face to face" i pocepana slika Adema Jašarija kao pop kulturne ikone. Tada su demonstranti pokušali da napadnu izložbu. Dren je bio autor rada. Dolazimo u internet portal "Kosovo 2.0" koji kvartalno izdaje i istoimenu časopis. Časopis je visoko estetizovan i dizajniran kao speditivistički časopis iz arhitekture ili dizajna. Visok i čist dizajn, a prljav sadržaj: korupcija, maloletni prodavac cigareta koji želi da postane glumac, beda, čemer.

Sjajan časopis. "Takvog nema u Srbiji", pomislio sam dok sam prelistavao novine. Odlazimo u "Klan TV", kablovsku televiziju i franšizu istoimene televizije iz Albanije. Imaju najgledanije, senzacionalističke vesti, a nalaze se u ruiniranom tržišnom centru koji je, opet, podsetio na detinjstvo, kada sam u Čumićevom sokačetu kupovao košulju sa printom violinskih ključeva za malu maturu. I bio najsrećniji na svetu. Iz treće reminiscencije na devedesete trgao me je glas direktora koji je s neviđenom srećom objašnjavao kako će Lepa Brena pevati u Tirani u njihovoj organizaciji. Kao iskusnom televizijskom "tezgarašu" sve mi je bilo jasno. Predrasude o "vijetnamskoj" atmosferi na Kosovu padaju u vodu. Ovo je više nego poznat teren. Na kraju odlazimo u GAP institut, najvažniju i najbolju "thinktank" organizaciju na Kosovu. Pričaju o svojim uspesima kao što je usvajanje novog koridora za sletanje aviona, stopiranje nekih sumnjivih tendera i sl. Gledam u njihovu publikaciju "Gap Monitor".

Piše o odluci kosovske vlade da ograniči uvoz automobila na starost od 13 godina. Podatak da na Kosovu ima 465.000 registrovanih automobila objašnjava mi gužve. Svaki treći Kosovar ima kola prema računici: 1,7 miliona stanovnika podeljeno sa 465.000 automobila. Onda mi je tek bilo jasno što sam na izlazu iz GAP instituta video treći sudar. Večera u restoranu Rings, Bolju lazanju u životu nisam jeo, a cene u takvoj vrsti fensi restorana u Beogradu minimum su duplo veće. Kolege su se već opustile, u lobiju hotela su krenule intimne ispovesti, a to je bio siguran znak da je vreme da bežim. Mrzim da se ispovedam. Makar i lagao. Makar bila i javna, a kamoli intimna ispovest. Sledeći dan domaćin nam je Keka Beriša. On je dramaturg, kopirajter, borac za ljudska prava, dizajner, montažer. Film koji je radio sa suprugom ušao je u selekciju Sundance festivala. Kaže mi da mu za avionske karte do Amerike treba više novca nego što je bio budžet filma. Veselo. Četvrti sudar dok smo ulazili u taksu. "Škoda" je udarila u "reno klio" otpozadi. "Reno klio" je pobegao brzinom svetlosti. Tip iz "škode" se dere, psuje i trči za kolima koja odlaze. Mi idemo u Koha Ditore najtiražnije dnevne novine na Kosovu. Sjajna prilika da, pošto je u prizemlju, posetim Rings posle 12 sati bez njega. Susret sa zamenikom glavnog urednika novina i urednikom kulture. Siti smo se ispričali, sa jednim na engleskom, a sa drugim na srpskom.

Drugi mi je rekao da Kosovo ima najmlađu naciju u Evropi sa prosekom od 24.6 godina. Zbog toga im je ministarka za evropske integracije stara dvadeset i neku godinu. Urednik kulture ima 26. Ja imam 31, a moji prijatelji od 39 i 40 godina i dalje su "mladi i ima vremena za njih". Sasvim mi se promenila percepcija o Kosovu, a i o Srbiji. To mora da je zbog toga što sam i dalje "mlad i,

perspektivan. Odlazimo do Balkan Investigative Report Networkinga (BIRN) koja proizvodi TV emisiju "Jeta ne Kosove" ("Život na Kosovu"), koja najviše liči na emisiju "Insajder". Glavni urednik Faik Ispahiu govori o tome kako im je neko razbio stakla na automobilu i kako svaku emisiju koju naprave o korupciji slučajno izgube na Javnom servisu Kosova ili je uopšte ne reklamiraju. Veselo i vrlo poznato. Faika više interesuje kako da nabavi piratske kopije novih srpskih filmova i šta ima u pozorištu, pošto je pozorišni reditelj. Još veselije.

Dolazi večer, internacionalni studentski filmski festival "Skenaup" i njihova žurka na kojoj, gle čuda, svira srpski bend "Repetitor", a organizuju je u saradnji s portalom "Kosovo 2.0". Opet u restoran. Večeras sam odlučio da izdam Rings i to u Tifaniju. Hrana je neverovatna. Trudim se da izbegnem mogućnost da ova reportaža o Kosovu postane gastronomska oda. Prvi put razgovaram sa Kekom o nekim intimnim detaljima. Ono što sam izbegao u lobiju hotela sačekalo me je kod spomenkuće pokojnog Ibrahima Rugove. Keka ima dvoje dece i ne može da preživi bez 2500 evra mesečno. Mislim da smo se sprijateljili. I potpuno ga razumem, ali ne samo zbog toga što govori srpski. Jedem do iznemoglosti. Odlazim do kluba sa albanskom omladinom, svi po dvadesetak godina. Studentkinje medicine koje bi dale sve da odu u Beograd da studiraju i slušaju muziku. Povezuje nas Darkvood Dub. "Repetitor" svira. Ovoliko ljudi ne mogu da imaju u Beogradu ni da oni plaćaju ulaz publici, a ne publika njima. Ljudi u prvim redovima prave šutku, lepi, moderni, trendi obučeni. Odlazim do WC-a i vraćam se. Već opterećen popriličnom količinom alkohola, sapletem se i opsujem u najboljoj tradiciji Vukovog jezika. Prilazi mi egzaltirana devojka. Kaže mi da je Srpkinja iz Gračanice. Ima ih dvadesetak. Vođa ove vesele indie družine izgleda kao kombinacija drvoseče i indie pevača. On je najveći fan "Repetitora" u univerzumu i organizovao je koncert u Gračanici, a pratiće "Repetitor" i u Leposavić. Nisam imao u planu, ali sam upoznao i ljude iz enklava. Pričaju, ponašaju se i izgledaju kao da su sa Terazija. Samo bi voleli da dolazi više bendova i ljudi iz Beograda. Proklete predrasude.

Budim se ujutro prilično prega žen. Odlazimo do knjižare kafea "Dit e nat". Kao da sam u Londonu. Jedino me blato, odvaljene mermerne ploče sa spomenika Skenderbegu i prodavci ukradenih mobilnih telefona podsećaju da sam u Prištini. Keka nas je odveo u svoj sport kafe koji se zove Pištaljka. Zaboravio sam kako se kaže na albanskom. Jedem najbolji američki hamburger u Prištini. Da postoji ovakav kafe u Beogradu ne bih nijednu utakmicu gledao kod kuće. Ima 36 HD televizora. Gledam prenos utakmice Partizan - Metalac. Gledam ga čak i u WC-u, na maloj plazmi, tik iznad vodokotlića. Vreme je da krenemo. Pozdravljam se sa Kekom. Prilično emotivan zagrljaj kaže mi da ćemo ostati ortaci. Osoblje hotela pozdravlja se na srpskom.

Četvrti i peti sudar zaredom dok nas stari dobri "Beki taksi" vozi nazad. Iz Prištine ću poneti pun stomak, izlazak do tri ujutro, jednog ortaka, super kolege iz drugih redakcija, slikara Drena kome su izlomili sliku, a on se izlomio da nas lepo ugosti, ekspeditivne i sposobne devojke iz Hartefakta koje su se plašile da se sve ne pretvori u ekskurziju. Svi su se otarasili predrasuda. Mnogo toga nas povezuje, a jedna stvar je ključna - beda. Bednim putem idem nazad. I mislim o našoj državnoj politici dok mi savršenu muzičku podlogu pravi hit MGMT-a "Time to pretend".

Antrfile:

ATELJE-REPUBLIKA!

Autor: VLADIMIR KECMANOVIĆ

TOPOVSKI BARUT

VLADIMIR KECMANOVIĆ

TEATAR iz Prištine otkazao je gostovanje na ovogodišnjim "Mucijevim danima" u Ateljeu 212, iako su mu domaćini, kako ističe upravnik Jeton Neziraj, spominjanjem zvaničnog naziva "Nacionalno pozorište Kosova" - priznali "državnost".

Upravnik Ateljea 212 iz Beograda Kokan Mladenović, međutim - kao da su ga, nezadovoljni tim "priznanjem", bojkotovali Srbi, a ne Albanci - tvrdi da nije tu gde jeste da bi određivao granice među državama, nego da bi ulepšavao "svet u kome živimo". Podseća i da su u Atelje nekada dolazili i oni koji nisu hteli da dođu u "komunističku" Jugoslaviju, iz čega bismo mogli da zaključimo kako je ova ustanova još i pre nego što je Mladenović postao upravnik, imala "ekstrateritorijalan" status.

Mladenović dodaje i da "pozorište na ovim prostorima živi pod plaštom plitkournih elita", iz čega možemo zaključiti ili da i sam živi pod tim plaštom, i to prilično udobno, na povlašćenom, upravničkom mestu, ili da je na mesto upravnika jedne "ekstrateritorijalne" ustanove, logično, došao mimo volje elite države koja Atelje teritorijalno okružuje.

Ako je tačan prvi zaključak, onda Mladenović i nije najdosledniji čovek.

U slučaju da je tačan zaključak pod b, nameće se pitanje čijom voljom je, onda, Mladenović upravnik postao.

Voljom građana "države Atelje 212"? Ili, možda, "revolucionarnom" voljom "progresivnih" snaga nepostojeće "komunističke" Jugoslavije za koju se upravnik programski zalaže, i u koju bi, budući da je fiktivna, imali da pohrle svi oni koji u nju nisu hteli da dođu dok je postojala, navučeni Mladenovićevim lukavstvom da je smesti u zgradu u koju su dolazili i onda kada komunizam i Jugoslavija nisu bili baš toliko fiktivni?

Ako je tako, Mladenović bi na krovu Ateljea hitno morao da napravi heliodrom, kako bi oni kojima sletanje na srpsko tle nije po volji, mogli da se, brže-bolje preletevši mrski vazdušni prostor, prizemlje na prijateljski teren.

Kada to učini i obznani, možda mu se smiluju i gosti iz Prištine.

Antrfile:

PLENUM KRLEŽA

Autor: IVAN JOVANOVIĆ

Ime Miroslava Krleže spominje se u poslednje vreme u kontekstu njegove izreke „Sačuvaj me Bože hrvatske kulture i srpskog junaštva“. Prosečni Srbi ga smatraju perjanicom „hrvatskog proljeća“, a Hrvati komunjarom. Iziritiran ovim plebejskim urlicima, Ivan Jovanović prisustvovao je „Plenumu Krleža Tranzicija umetnosti“ i tri dana uživao u borbi protiv malograđanštine, gluposti i srpskohrvatskih junačkih teorija o umetnosti

U Centru za kulturnu dekontaminaciju od 14. do 16. oktobra održan je „Plenum Krleža - Tranzicija umetnosti“ koji je u okviru dvogodišnjeg programa „Nove politike solidarnosti u kulturi i proizvodnji znanja“. U okviru ovog projekta podstiču se i osmišljavaju novi oblici solidarnosti i isprepletanosti kultura na Balkanu. Saradnja i razmena u oblasti istraživanja u kulturi i umetničkoj produkciji između stvaralaca u Prištini, Tuzli, Zagrebu i Beogradu deo je sveobuhvatnog istraživačkog poduhvata (2011-2012) na kojem rade Centar za kulturnu dekontaminaciju iz Beograda, Multimedia Centar iz Pristine, Centar "Grad" iz Tuzle i Bacači sjenki iz Zagreba. Postavljajući pitanje solidarnosti i zajedništva na Balkanu, učesnici traže puteve za prevazilaženje provincijalizma, izolacionizma, jednodomlja i nacionalizma koji dominiraju u državama nastalim posle raspada Jugoslavije. Pošto nema boljeg borca protiv navedenih pojava od Miroslava Krleže, projekat se fokusirao na ideju zajedništva i solidarnosti koja proizilazi iz ponovne analize, izvođenja, a i rasprave o delima Miroslava Krleže.

Tako je i trodnevni plenum za svoju osnovnu aktivnost imao okupljanje stvaralaca pozorišnih produkcija u nastajanju. „Plenum Krleža“ je bio radni prostor za dve takve predstave: Newborn Jetona Neziraja, dramaturga iz Pristine i Met u Rusiju Miroslava Krleže u režiji Jovana Ćirilova - koje se, svaka na svoj način, bave odnosom pozorišta i političkog konteksta u kojem nastaju: umetnost u doba osnivanja i rađanja nove države i umetnost u društvu bivšeg socijalizma koje je raskinulo s tradicijom levice. Prostor plenuma savršeno je poslužio i za performans Edine Husanović „Holly Jolie“ koji se bavio odnosom medija, „selebri“ star sistema i trivijalizacijom ratnih zločina u sou biznis svrhe. Sem prostora za predstave u nastajanju, „Plenum Krleža“ je bio i kritički zbornik u nastajanju: kroz ponovno čitanje i komentarisanje plenum je aktivirao tekstove iz dve Krležine epohe: Krležu sukoba na levisi i desnici (1926-1952) i Krležu državnika umetnosti (1952-1981), dakle dve epohe u antagonizmu: onu prošlu hiperpolitizovane umetnosti i današnju, u kojoj se politika kloni umetnosti.

Ono što je prvenstveno ovaj skup učinilo drugačijim jeste forma plenuma. Stariji i nacionalni osvešteniji na pojam plenuma dobijaju epileptičan napad pošto ga povezuju sa partijskim plenumima, Titom i zaostavštinom Jugoslavije koju pokušavaju da zaborave i milom i silom. Pojam „plenuma“ dobio je potpuno drugu konotaciju u poslednjih nekoliko godina: od studentskog protesta u Zagrebu 2009, kada su studenti ovakvim načinom rada (konstantnom diskusijom) pokušavali da se izbore za svoje ciljeve, plenum je postao jedini moderan vid civilne političke borbe. Najnoviji primer plenuma svakog dana se može videti u Zukoti parku na Vol Stritu, a ovakav način namerne decentralizacije dijaloga i protesta nema za cilj kaos i gubitak svake kontrole, već uistinu demokratičnost u kojoj govornik i slušalac imaju identičnu poziciju i važnost. Tako je i „Plenum Krleža“ pokušao i uspeo da od svih posetilaca načini ravnopravne i bitne govornike.

Prvi dan plenuma prošao je u ispitivanju granica između umetnosti i utilitarne percepcije umetnosti kroz pojam stvaranja nove države. Iako je građanima ovog prostora pun kufer novih država, dramska sekvenca iz komada u nastajanju Jetona Neziraja „New born“ podsetila je na staru, dobru zloupotrebu umetnosti u ime „viših ciljeva“. Drama se bavi radom Narodnog pozorišta u Prištini u svitanje proglašenja nezavisnosti Kosova. Pošto je stvarnost političkih oligarhija na ovih prostorima satira u okvirima modernog sveta, tako je i dramska sekvenca izvedena prvog dana u kojoj ministarstvo kulture Kosova unajmljuje promrzle, siromašne i bedne članove Narodnog pozorišta u

Prištini da spremaju predstavu za centralnu svečanost proglašenja nezavisnosti urnebesno bizarna i komična. Na plenumskoj raspravi posle izvođenja sekvence stvari nisu bile toliko komične kada su učesnici saznali da se desilo ono što je dramski viđeno kao montipajtonovski apsurd.

Jeton Neziraj je govorio o aktuelnoj situaciji na Kosovu i čežnji državotvoraca da pozorište i umetnost podražavaju istoriju stvaranja naciona i ilustrovao standardni dramaturški postupak na Kosovu: kada pisci ili dramaturzi ne znaju kako da stave nešto u dramaturškoistorijski kontekst, dopisuju bizarni „deus ex machina“ u vidu Srbina iz Službe državne bezbednosti, obučenog u informbirovski crni kožni mantil, koji stereotipno rešava problem krvavim uskraćivanjem ljudskih prava. Prema Neziraju ovakav istorijskopolitički kontekst i ne zanima previše građane koji ne mogu da prežive do kraja meseca, a kamoli da se bave istorijom nastanka države, dok se pozorištima sugeriše da se ne bave svakodnevnim temama.

Neziraj i gosti osvrnuli su se i na njegovo otpuštanje sa mesta umetničkog direktora pozorišta pošto je zvao Atelje 212 da gostuje u Prištini i pošto je ekipa prištinskog pozorišta gostovala u Beogradu, a on je napisao otvoreno pismo Ministarstvu kulture gde govori o političkim pritiscima. Plenum se, naravno, pretvorio i u malu raspravu o novim državama, kulturama i mestima za izlazak u Prištini i nije se toliko bavio Krležom koliko stvarnošću političkih pritisaka na pozorište i političkim implikacijama njegovog rada u Jugoslovenskom leksikografskom zavodu, kada je i čitana i analizirana enciklopedijska jedinica „Kosovo“ koju je uređivao Miroslav Krleža.

Prvi dan doneo je polemički duh koji se preneo i u drugi dan, kada je osnovna tema bila historiografija i kontekst Krležinog puta u Rusiju. Boris Bakal, alfa i omega umetničkopozorišne grupe „Bacači sjenki“, čitao je odlomke iz „Izleta u Rusiju“, zbirke eseja, putopisa i avantura na Krležinim putešestvijima. U panelu o delu učestvovali su Velimir Visković koji je pričao o historiografskim činjenicama i kulturnopolitičkoj pozadini nastanka eseja „Izlet u Rusiju“, a posle toga Robert Perišić, hrvatski pisac i književni kritičar, držao je predavanje o čuvenom referatu Miroslava Krleže na kongresu Književnika u Ljubljani 1952. godine.

Visprena rasprava nastavila se posle izlaganja Roberta Perišića koji je problematizovao, a Visković mu se priključio, o tome da li je Krležin govor bio početak novog buđenja moderne u jugoslovenskoj umetnosti i napuštanja utilitarizma sorealističke književnosti, ili je sam govor idealizovan, a nije predstavljao ništa novo već konzistentnost Krležinog književnog stava koji datira još od „Izleta u Rusiju“. Perišić je napravio paralelu Krleže s popularnom kulturom u kojoj je izneo podatak da su generacije sedamdesetih i osamdesetih bile indiferentne prema Krleži kao što je on bio indiferentan prema njima i smatrali su ga za predstavnika zvaničnog establišmenta.

Rasprava je postala još zanimljivija kada se krenulo sa teorijama i autentičnim ili malo manje autentičnim svedočenjima o Krležinoj mržnji prema farmerkama, pa su se neki prisetili i svedočenja Antuna Vrdoljaka kome je, navodno, Krleža rekao da mu ne dolazi u farmerkama jer je to odeća američkih stočara. Visković je pomalo razbio urbane legende i objasnio kako je Krleža ipak voleo da mu poslovni saradnici i gosti dolaze u sakou, a ne obučeni po tadašnjoj modi.

Ova rasprava najbolje je definisala karakter plenuma - raznolikost i demokratičnost. Ma koliko to nekome izgledalo dosadno ili kao tlapnja, plenum je mogao da krene u bilo kojem pravcu vezanom za Krležino stvaralaštvo, lik i delo, tako da ni farmerke nisu ostale pošteđene medijatorne analize. Iako je Krleža egzemplarni model pisca visoke kulture i što ga popularna verovatno nije zanimala sem na fenomenološkom nivou, zanimljiv je sistem recepcije Krleže u moderno doba i vezivanja nečega što istorijski nije imalo veze jedno sa drugim, a fenomenološki i te kako: Krleža je sada ono što su farmerke i pop kultura bile u Krležino vreme.

Poslednji dan je doneo možda najmanje rasprave, ali najviše Krleže. Jovan Ćirilov je u dijalogu sa moderatorom Branimirom Stojanovićem objasnio svoje razloge dramske adaptacije „Izleta u Rusiju“, koja će imati premijeru u maju sledeće godine u Centru za kulturnu dekontaminaciju. Zatim je najbolje predavanje na ovom plenumu održao Vladimir Stojisavljević. Govorio je o eseju Stanislava Vinavera „Beograd i gđin. Krleža“ kao o potpunoj gluposti koju nijedan pametan čovek ne može da percipira na ozbiljan način, sa čime se dušno slaže i autor ovog teksta. U eseju Vinaver je optužio Krležu da u svojim opisima Beograda govori samo o prljavštini, malograđanštini i primitivizmu iz nacionalističkog poriva.

Velimir Visković je razjasnio stvar rekavši da su Vinaver i Krleža bili prijatelji, ali su se razišli što zbog Krležine odbojnosti prema ekspresionistima što zbog Vinaverovog podugačkog izleta u desnicu koji je potrajao, a kojem je Krleža, kao iskreni i nepatvoreni komunist, bio prirodni neprijatelj. Plenum se nastavio emitovanjem umetničkog projekta „Krleža - Parafernalije“ Bacača sjenki što, je prikaz paralelne hronologije Krležine svakodnevice, od života do smrti, i odnosa njegovog opusa i svetske istorije za vreme Krležinog života. Prikazan je film o Krležinim putovanjima po afričkim

zemljama (gde se družio i sa Dobricom Ćosićem i debatovao o tome da li izabrati koncept centralističke jugoslovenske kulture ili nacionalne) koji je sinhronizovan sa Krležinim svedočanstvom o upoznavanju Tita.

Plenum je zatvorio performans „Holly Jolie" Edine Husanović u kojem razmatra poziciju umetnika i medijske manipulacije istih kroz slučaj snimanja filma "U zemlji krvi i meda".

Plenum "Krleža - Tranzicija umetnosti" je prekretnica u kulturnoj politici regiona. Forma plenuma je odgovarajuća za Krležin opus i poziciju beskompromisnog borca protiv različitih oblika oligarhija i balkanskih diktatura. Iako je izostala rasprava o možda najbitnijem delu Krležinog opusa - kriticism srpsko/hrvatskog kulturnog smetlišta i različitih represivnih malograđanskih mehanizama - plenum nije bilo puko raspravljanje o sukobu na "književnoj ljevici", niti skup "čuvara vatre". Plenum je bio početak ozbiljnih i složenih postupaka izgradnje i odbrane nove srpske kulturne politike koja bi trebalo da ima za cilj očuvanje intelektualnog kriticizma kada nam već manjkaju intelektualci .
Čekamo nastavak...

Antrfile:

[Elektronska arhiva MEDIJSKE DOKUMENTACIJE](#) ne može se koristiti (kopirati, replicirati ili pretraživati) u komercijalne svrhe bez posebne dozvole i ugovora sa vlasnikom Arhive - Ebart/Medijska dokumentacija©.

JUSUF I ŽIVORAD NA JUTARNJOJ KAFI

Autor: TATJANA NJEŽIĆ

INTERVJU Dino Mustafić, pozorišni reditelj

"Prošli smo kroz epohu gluposti koju su nam servirali političari, a mi pristajali, prihvatili i pokorno izvršavali", kaže reditelj uoči premijere predstave "Patriotic hypermarket" o životu Srba i Albanaca na Kosovu

TATJANA NJEŽIĆ

Obeležila nas je epoha gluposti - rekao je Dino Mustafić, reditelj predstave "Patriotic hypermarket" o životu Srba i Albanaca na Kosovu čija je premijera 3. oktobra u Bitef teatru. Reditelj za "Blic" govori o radu na pomenutoj predstavi, međunacionalnim odnosa iz perspektive tzv. običnog čoveka, odlikama negdašnjeg i sadašnjeg života...

Predstava "Patriotic hypermarket" rađena je na osnovu dokumentarne građe, odnosno intervjuja koje su novinari iz Novog Sada i Prištine pravili sa Srbima i Albancima, a to potom dramski uobličili Milena Bogavac i Jeton Neziraj. Glumačka podela je takođe mešovita, a svi na sceni govore svoje replike i na srpskom i na albanskom.

Govoreći o nazivu "Patriotic hypermarket" Dino Mustafić, reditelj iz Sarajeva, koji je simpatije ovdašnje publike osvojio i predstavom "Rođeni u YU", kaže: "U celoj predstavi jedini element na sceni je potrošačka korpa koja je prazna, ali sve vreme se licitira sa produktima patriotizma s kojim su već dve deceniji narodi na Balkanu suočeni a s kojima politika trguje."

Dakle?

- Često nismo ni svesni koliko smo i sami konzumenti floskula koje su duboko podelile ove narode. Nisu donele ništa dobro, ali su zato jako napojile i ugojile etničke zajednice koje možda sada, posle svega što se dogodilo, mogu samo podrigivati, a sigurno će nam trebati mnogo vremena da to svarimo. "Patriotski hipermarket" je ironijski naslov za jednu crtu koju su i Srbi i Albanci u tim intervjuima istakli: život mora ići dalje i to će se upravo najviše manifestovati u kupovini i prodaji, dakle na tržištu.

U predstavi jedan od junaka kaže, parafrazirano: Otkud Amerikance ili Holanđane ili... može interesovati sukob između Jusufa i Živorada... Oni će otići, a Jusuf i Živorad će ostati da zajedno piju kafu...

- To je dokumentarni iskaz jednog Srbina sa Kosova koji i sebe i druge, onako ljudski, pita zbog čega je sve ovo bilo potrebno, šta će se dogoditi kad ode međunarodna zajednica koju mi često smatramo koherentnom pojavom i apstraktnim pojmom. Zaboravljamo da i u njoj postoje pojedine velike sile sa raznim ekonomskim, imperijalističkim, vojnim ili ko zna kakvim interesima... Kontekst komada odnosi se i na to da kada se persionaliziraju stvari, pretvore u ime i prezime, biografiju, onda sa tih opštih spuštamo se na nivo pojedinačnog individualnog. To je ono što nas je zanimalo; tzv. mali čovek u tim vetrometinama istorije i politike. Umetnost kroz pojedinačne sudbine progovara o velikim temama.

A koliko ona može da utiče?

- Sigurno da umetnost, pozorište konkretno, ne može menjati svet. Ali može uticati na pojedince, na njihove stavove, može nekog naterati da se zamisli, može da uznemiri, isprovocira. U pozorištu se može dogoditi interaktivna spoznaja u kojoj su akteri i glumci i gledaoci.

Srbija i Kosovo je vrela tema. Rekli ste da ste došli "iz bosanskog lonca" da radite predstavu koja otvara ovu vrelu temu...

- Upravo zato što dolazim iz Bosne i Hercegovine, zemlje koja ima vrlo slične probleme, koja želi da sačuva svoj multietnički karakter. Iz Sarajeva sam, grada koji je bio poznat po tome da su se u njemu svi dobro osećali. Želim da kažem da ti naši nekadašnji zajednički životi nisu nikakva

civilizacijska atrakcija. Mi gotovo da nismo znali za reč tolerancija, a ona je bila neodvojivi deo nas. Ja sam kao dete sa svojim društvom igrao fudbal u dvorištu pravoslavne crkve, prvi ljubavni sastanak sam imao kod katoličke katedrale, a u vreme bajrama smo svi išli u džamiju da jedemo somuna.

Danas se reč tolerancija tako često upotrebljava iako je zapravo slabo ima. Mi nekada zaista jesmo živeli jednu suštinsku koegzistenciju i mislim da puno toga u našim kulturama je bilo i ostalo zajedničko. Ima više onoga što nas povezuje nego što nas razdvaja. Razdvojila nas je glupost, jedan sistem koji je promišljao zločin. Pa uzmite nekog ko vam je najbliži, brata, prijatelja i fokusirajte samo njegove loše osobine. Šta ćete dobiti? Generacijama koje dolaze, Kišovim jezikom rečeno, dužni smo da se suočimo sa gorkim talogom istorije.

Ne da zalečimo jer mnogo smo učinili jedni drugima što neće biti moguće zaboraviti, ali će biti uzvišeno oprostiti. A da bi se nešto oprostilo moramo se suočiti sa sopstvenom odgovornošću. Krivica je individualna, odgovornost takođe. Odgovorni smo ako smo prećutkivali, ako smo pristajali, zatvarali oči...

Kažete da smo živeli epohu gluposti?

- Zaista mislim da smo prošli kroz epohu gluposti koju su nam servirali političari, a mi pristali, prihvatili i pokorno izvršavali.

Šta je još aktuelno u vašoj karijeri?

- Nakon dužeg vremena režiraću u svom gradu Sarajevu. Mnogo sam poslednjih godina radio u regionu. Samo prošle godine u Sofiji, Trstu, Beogradu... Radiću zanimljiv savremeni francuski tekst "Šta smo to učinili" koji takođe delom ima dokumentarni karakter, a bavi se pitanjem odnosa roditelja i dece. Govori o dubokom nesporazumu, otuđenosti, nerazumevanju, generacijskom jazu između roditelja i dece u razvijenoj zapadnoj Evropi. Iz te perspektive ta naša kolektivna boljka da nas roditelji maze i paze, da ta vezanost za njih biva i duga i snažna možda i nije bila tako loša.

Antrfile:

"Patriotic hypermarket"

Premijera predstave "Patriotic hypermarket" o životu Srba i Albanaca u režiji Dina Mustafića je 3. oktobra u Bitef teatru. Tekst potpisuju Minja Bogavac i Jeton Neziraj na osnovu dokumentarnog materijala, intervjua rađenih sa Srbima i Albancima. Uloge tumače: Dubravka Kovjanić, Milutin Milošević, Slobodan Beštić, Kuštrim Hodža, Ema Andrea, Bajruš Mjaku. Kostimografiju potpisuje Ivana Jovanović, koreografiju Đerđ Prevezi, a muziku Vlada Pejaković. Predstava je rađena u koprodukciji "Multimedija centra" iz Prištine, Asocijacije Kulturenova iz Novog Sada i Bitef teatra iz Beograda.

POZORIŠTE IMA PRAVO DA SE UPLIĆE U POLITIKU, ALI NE I POLITIKA U POZORIŠTE

Autor: IVANA MATIJEVIĆ

Alban Ukaj, glumac iz predstave „Hipermnnezija“ na Danima Sarajeva u Beogradu

razgovor

Na zatvaranju festivala Dani Sarajeva premijerno će biti izvedena predstava „Hipermnnezija“ u postavlci Selme Spahić. Predstava je nastala u koprodukciji Hartefakt fonda i Bitef teatra gde će u subotu, 7. maja, biti i izvedena od 20 sati. Reč je o predstavi koja analizira prećutano (otud je i radni naslov „Prešućivanje“, dok je značenje reči hipermnnezija suprotno značenju amnezije) u procesu odrastanja i porodičnim odnosima osmoro mladih ljudi koji su rođeni (u periodu od 1976. do 1986. godine) u istoj državi, a danas na istoj teritoriji žive u tri različite. Projekat podrazumeva kako umetnički, tako i lični doprinos glumaca, koji u predstavu unose sopstvene doživljaje.

Jedan od tih osmoro mladih ljudi je Alban Ukaj, albanski glumac koji je studije započeo u Prištini, a nastavio u Sarajevu 2001. Od 2008. godine stalni je član ansambla Sarajevskog ratnog teatra, već je ovenčan sa nekoliko nagrada za najboljeg mladog glumca u pozorištu, a jednako je posvećen i filmskoj glumi („Lornina ćutnja“, „Čuvari noći“). Međutim, Alban Ukaj, uprkos tome kako ga doživljavaju njegove kolege, prijatelji i sugrađani, nije državljanin Bosne i Hercegovine. Ukaj je jedan od nekolicine građana čiji prijem u državljanstvo BiH kao „osobe od izuzetne koristi za ovu zemlju“, već godinama blokira Vijeće ministara BiH. Njegova lična priča koja je sastavni deo predstave, regionalna saradnja i prelazak granica, kao i nedavni „slučaj“ odluke Narodnog pozorišta iz Prištine da ipak ne dođe na jedan festival u Beograd, bili su povod za razgovor.

I Šta je to prećutano u vašem slučaju? O čemu vi najzad progovarate?

- Ne znam šta je u tome toliko senzacionalno. Kad smo počeli raditi predstavu pitao sam po čemu smo mi tako bogom dani za to. Vjerovatno svako ima nešto da ispriča a mi smo glumci pa možemo to uvjerljivije iznijeti. Govorimo o onome što smo mi prešućivali roditeljima, ono što su oni prešućivali nama, ono što smo jedni drugima - prijatelji prijateljima, prešućivali. Govorimo ne o onome što nismo nikad htjeli reći, nego o onome što nismo nikad javno rekli. Tu smo se dotakli seksualnosti i politike i svega po malo. Mislim da je predstava bitna na tom planu koliko ćemo mi sami kao glumci moći da izdržimo da to bude autentično, koliko će uticati na publiku da se s tim poistovjetiti.

I Vaša lična priča trpi posledice onoga što se odigralo na ovim prostorima iako vi nikako niste mogli da utičete na to. Ipak, odlučili ste se da učestvujete u jednom projektu regionalne saradnje.

- Ovom predstavom meni lično dešava se jedna velika stvar, na neki način trijumf da smo se danas našli u Beogradu - ja, nekoliko kolega iz Beograda i nekoliko kolega iz Sarajeva da govorimo o nečemu što, na primjer, prije dvije, tri godine nismo ni mogli sanjati.

Imamo različita mišljenja unutar samog ansambla, ali, od te neke političke korektnosti, i kad smo se nekad našli na kafama uvijek je bila neka tenzija - „nećemo sad otvarati te teme“. A ovdje pokušavamo da bez obzira što se ne slažemo oko nekih stvari barem o njima govorimo. Imam osjećaj da imamo istu viziju ali iz različitih perspektiva to gledamo.

I Ovih dana sprečeno je gostovanje Narodnog pozorišta Kosova u Beogradu. Šta mislite o tome i, u ovom slučaju očigledno, floskuli da kultura prelazi granice koje ne može politika?

- Mislim da je to matrica kojom se političari služe da bi dobili još poena. Nikad više nije politika bila upletena u pozorište nego sad. Mislim da pozorište ima pravo da se upliće u politiku, ali ne i politika u pozorište. Mi pokušavamo da prikazujemo svijet onakvim kakvim mi mislimo da treba da bude a ne onakvim kakve jeste. Pokušavamo da barem malo nešto promijenimo u društvu. Ovo što se sad dešava sa ovom predstavom koja je trebalo da gostuje na festivalu Mucijevi dani, samo je još jedan pokazatelj da, što je najtužnije, ljudi kao direktorica Narodnog pozorišta u Prištini (ja čak sumnjam

da ona misli tako kakvu je odluku donijela) vide ovo kao odličnu priliku da zbog nove vlasti, novog ministra kulture, pokazuju malo mišića i lažni patriotizam, da dobiju još nekoliko poena i još jedan mandat i to se dešava svugdje u regionu. Direktori pozorišta mijenjaju stranke po potrebi, zavisi ko pobjeđuje te godine, pa onda tako dobiju mandate. Mislim da je apsurdno i smiješno ovo što su uradili da sad linčuju reditelja Bekima da je izdajnik svog naroda a on je jedan od najboljih reditelja koji se pojavio u Prištini u zadnjih 30 godina.

I Zar ne bi trebalo da je obrnuto i zar nije najzad došlo vreme da političari, ako ništa drugo, makar „skupljaju poene“ tako što će podržavati svaki vid saradnje i komunikacije?

- Kad bi postojao neki zdrav razum, to bi trebalo biti tako. Ja stvarno vjerujem u potencijal nekih ljudi i u Beogradu i u Prištini i u Sarajevu. Ne mislim da smo sami već da nas ima sve više i više. Prvo je bilo odlučeno da predstava dolazi a onda se to odjednom prevrnulo da neće zato što se vlast promijenila pa je vjerovatno bilo raznih pritisaka. To će se promijeniti ali to sve zavisi od želje, potrebe i odlučnosti oprijedjeljenja umetnika unutar tih kuća koji će reći „mi želimo da idemo, mi želimo da se prikazujemo, ne želimo da u ovom pozorištu zavisimo od nekog poltrona direktora ili ministra“. Ali neće biti drugačije dok smo mi tako anemični - nek se dešava šta se dešava, i gledamo na to mirno - „išli bismo kad bi nas poslali ali ako ne idemo no big deal“.

I Može li se bar potreba te saradnje vezivati za potrebe tržišta, koje postaje znatno veće ako se uključi čitav bivši prostor Jugoslavije, ako već ne možemo da govorimo o nekim duhovnim, kulturnim, skoro podrazumevajućim logičkim razlozima?

- Kada se, na primjer, nalaze djeca iz Beograda, Sarajeva, Zagreba, pa kažu jedni drugima „dobar dan“ - barem će se razumjeti. Ali, dovesti neku predstavu iz Prištine podrazumijeva tu osnovnu jezičku barijeru, postoji, dakle, dupli blok. Moramo toga biti svjesni a da bismo to prevazišli, moramo biti stvarno fleksibilni. Trebali bi da shvatimo da smo mali unutar ovog prostora, da je pogotovo ovo tržište što se tiče kulture malo, i bez te regionalne saradnje, bez tog tržišta, predstave se završavaju šestom, sedmom reprizom - toliko ima potencijalne publike koja prati pozorište. To se dešava manje-više u svim gradovima bivše Jugoslavije. I bez te razmijene predstava unutar ovih malih gradića u bivšoj Jugoslaviji, pozorište gubi svaki smisao, umjetnost gubi svaki smisao.

I U opisu ove predstave kaže se da je u pitanju angažovan projekat. Da li je angažman sastavni deo umjetnosti ili je strano telo u njoj? Da li je umetnik obavezan na angažman i izvan svoje profesije?

- Čvrsto stojim iza toga da mi imamo veliku odgovornost, da moramo pratiti šta se dešava u sociološkom, političkom, društvenom smislu uopšte. Moramo imati stav. Glumci koji samo rade svoj posao - meni je to užasno sterilno. Vjerujem da sam izabrao da radim ovo što radim zato što želim ili imam nešto da kažem. Imamo mi dosta takvih kolega glumaca koji bave se glumom kao nekakvim biznisom - „snimiću par serija, uraditi svoj posao, ta politika me ne zanima“. Onda ta poznata rečenica, pogotovo govorim o ovim starijim generacijama - „Ovo više nije naš rat“. Ne govorim o ratu - ratu. Kad kažem rat mislim o ovom pokušaju saradnje. Onda ja ne znam čiji je - ako nije vaš, a vi ste ga sami stvorili i sad ste se povukli i ostavili nas, na neki način djecu, da se bavimo time. A uživaju u tome, kad gledaju ovako nešto - „super je ovo gledati, intrigira nas, ali samo da ja ne učestvujem u tome, da se čuvam da mi vrata budu svugdje otvorena, da sam ja korektan sa svima i da mogu raditi svugdje, da mogu svugdje dobiti dobar honorar i da mi se niko ne zamjeri a moja ubjeđenja - to ću držati za sebe“.

Antrfile:

Ansambli „Hipermezije“

Mešovitu sarajevsko-beogradsku glumačku ekipu „Hipermezije“ čine: Maja Izetbegović, Jelena Ćuruvija, Tamara Krcunović, Milica Stefanović, Ermin Bravo, Alban Ukaj, Sanin Milavić i Damir Kustura. Za scenografiju i kostim zadužena je Sanja Džeba, koreografiju potpisuje Dalija Aćin, kompozitor je Draško Adžić, dok su dramaturzi Nataša Govedarica i Filip Vujošević.

JDP-u nagrada Dana Sarajeva

Nagradu festivala Dani Sarajeva za 2011. dobili su Jugoslovensko dramsko pozorište i upravnik tog pozorišta Branko Cvejić. Nagrada se dodeljuje pojedincima i institucijama iz Beograda za doprinos jačanju saradnje Beograda i Sarajeva. Nagrada je uručena sinoć na velikoj sceni JDP-a, pred početak predstave Mostarskog teatra mladih „Usamljeni zapad“, u režiji Selme Spahić. Prethodne godine ovu nagradu dobila je dramaturškinja Borka Pavićević, direktorka Centra za kulturnu dekontaminaciju.